

B O S A N S K A P O S A V I N A

GLAS

ZOVIKA

LIST ŽUPA ZOPVIK - BOĆE

RATNI BROJ 4

1993. GOD.

GROMOM

Bojina
108. Brižansko
HVO

PROVINCije – RJEŠENJE ZA BOSNU?

Najnovija zbivanja u Ženevi, ne samo da očitavaju spremnost za zaustavljanje BH-tragedije, nego u isto vrijeme međunarodna zajednica od svih strana ultimativno zahtjeva prihvaćanje Ustavniha načela za unutarnje uređenje Republike Bosne i Hercegovine. Ujedno je svim stranama, zainteresiranim za okončanje ovog prljavog rata, koji gazi sve konvencije i etička načela, ponudena karta sa 10 provincija. Njom se poništavaju sva osvajanja i srpskoj politici izbija i posljednji adut, koji je pred cjelokupnom javnošću bio glavni izgovor, a on se zove »strah od Islamske države«...

Ovim činom, sve iluzije o stvaranju velike Srbije, NDH u povjesnim granicama ili pak, unitarne BiH koja bi se temeljila na građanskim principima, pa-

Bez obzira da li će Ženevska konferencija zaustaviti rat u BiH ili ne, čini se da je ovo prostor koji će još dugo ostati pod patronatom međunarodne zajednice!

daju u vodu. Glasnogovornicima tih utopijskih ideja zadan je posljednji udarac. Da li će to biti udarac otriježnjenja ili podsticaj za neke nove ratne avanture, ubrzo ćemo se uvjeriti.

No što je tu je. Sve karte su na stolu i partija može početi. Tko ne prihvaća načela dirigirana od EZ-a i UN-a, biće izopćen iz svjetske zajednice i osuđen kao najodgovorniji za nastavljanje sukoba. Politika »etničkog čišćenja« nezamisliva za konac 20. stoljeća, doživjela je krah i osudu civiliziranog čovječanstva, a organizatori i glavni

krivci kad-tad će odgovarati za ratne zločine, koji su u njihovo ime počinjeni.

A do tada, Ženeva će pokazati tko uistinu želi mir, a tko igrom »glutih telefona« sve prihvaća, ali zbog navodne neposlušnosti lokalnih vođa, nije u stanju da to i doista primjeni. Supresjedatelji mirovne konferencije o BiH, Cyrus Vance i lord David Owen, izašli su sa kartom koja pokušava da objedini težnje i koliko god je moguće, zadovolji sve tri etničke zajednice. Da li su u tome uspjeli, vrijeme će biti najbolji pokazatelj?! Vođeni

čimbenicima etničke izmješano-
sti, kulturne i vjerske posebnosti, gospodarske i prometne povezanosti određenih područja, kao i faktičnim stanjem, te prioritarnim interesima za smirivnje trusnog balkanskog tla, nudi nam se model sličan Švicarskom ali prilagođen većini BH pučanstva, kao i tvorcima novog svjetskog poretka.

Da priloženim zemljovidom i ponuđenim ustavnim načelima neće svi biti zadovoljni, odmah je bilo vidljivo. Po izjavama glavnih aktera ženevskog skupa primjetno je neslaganje kako srpske tako i muslimanske strane. A na čemu se temelji to nezadovoljstvo, za to je potrebna šira i preciznija analiza. No o tome drugom prilikom...

(Samo I dio)

»UVODNIK«

Poštovani čitatelji »Glasa Zovika«. Pred vama je još jedan »ratni broj« našeg i vašeg lista, kojim želimo da vam pobliže opjšeemo događaje u rodnom kraju i što slikovitije dočaramo naše poglede na predratno, ratno i poratno vrijeme. Unatoč tome što nam uvjeti ne idu na ruku, mi idemo dalje i lagano krčimo put do onih, zbog kojih je list i nastao. Da li uspijevamo biti dovoljno aktuelni, sami prosudite, ali priznaćete da i nije lako u ovim (ne)prilikama?! No i pored svega, mi se trudimo i vjerujemo da imate dovoljno razumjevanja za manjkavosti i nedostatke, koji su uistinu neizbježni. »Božićni broj«, koji je tiskan u Zagrebu, sadrži i neke površne pa čak i proizvoljne procjene o događajima »ovdje na terenu«, a kako i ne bi, kada do

vas, kao i do njih u Zagrebu dolaze mnoge neprovjerene i iskrivljene slike, čiji smo mi živi svjedoci. Ovo iznosimo, ne da bi kritizirali, nego da bi ispravili ono što stvarno ne stoji. U tom broju se zadire u teme neprimjerene i politički jako štetne, a uglavnom se temelje na kazivanju osoba »dezertera« kojima to služi kao alibi i isprika za bijeg iz ove naše nesretne stvarnosti. Nedopustivo je da u uredništvu »GLASA ŽUPA Zovik-Boće« stoje imena osoba iz ove (ratne) sredine, koji nismo dostavili ni jedan prilog pa čak niti smo znali za tiskanje toga broja. Time nas dovedite u nezgodan položaj i ne odobravamo da se na taj način manipulira našim imenima.

Zato predlažemo da oformite posebno uredništvo i pišete o temama vezanim za »dijasporu« čime bi motivirali i poboljšali njihov rad i postigli željeni učinak. Time bi spriječili da naš list preraste u »žutu štampu«, što je suprotno svim našim vizijama i temeljnim načelima. Ovdje još uvijek ima dostojanstva i iskrenog patriotizma i ako Bog da vječno će ga biti. Jedino za čim žalimo je to, da vas je mali broj došao za Božić. Ako doista ljubite svoj dom, trebali ste biti ovdje. Radi sebe, radi nas i radi ideala koji nas vežu. Teško nam pada što već sada pojedinci razmišljaju o kupnji placeva, tamo negdje, dok se njihovi najbliži smrzavaju u rovu braneći rodnu grud. Nas ovdje ništa neće i ne može pokolebati, ali zauzvrat tražimo vaše razumijevanje i veću moralnu podršku. Na kraju ovog »Uvodnika«, želimo vam »Sretnu i mirnu 1993. godinu!«

DEMANTIRAM

U tisku »Glas župa Zovik-Boće« tiskanom u Zagrebu, kroz članak: »Izbačen zbog savjesnog rada« spominje se moje ime, što asocira na to da sam ja osobno pronio određene vijesti.

Istina o navedenoj smjeni zapovjednika Vojne policije je mnogo drugačija i zahtijeva opširnije obrazloženje, pa se ne može prikazati kroz nekoliko rečenica sa materijalnim greškama uz okrivljivanje pojedinca. Zbog toga se ispričavam okrivljenom gospodinu u ovom članku, a pisca navedenog teksta molim da ne potura neprovjerene vijesti, jer to nanosi mnogo više štete nego koristi ovom kraju.

Niko Salatović

UREDNIČKO VIJEĆE »GLASA ZOVIKA«

Ratni broj 4 Siječanj 1993.

1. Anto Krnjić – urednik
2. Filip Iljanić – zamjenik
3. Tihomir Bijelić – novinar
4. Anto Pranjić – novinar
5. Jozo Cvitanović – suradnik
6. Rafo Đurić – suradnik
7. Drago Pranjić
8. Miho Jozić
9. Bartol Ždravac – teh. urednik
10. Miki i Toša – ilustratori

ISPRIKA – ISPRIKA – ISPRIKA

Ispričavamo se uvaženom gospodinu, Načelniku Glavnoga stožera HOS-a, cijenjenom kirurgu i Načelniku saniteta Operativne grupe »Bosanska posavina«, primarijusu dr Ivanu Hudolinu, što prilikom tiskanja prošlog broja »Glasa Zovika« njegov tekst, pod naslovom »210 BEBA BEZ GINEKOLOGA« nije potpisan. Molimo ga da pored usmene, primi i ovu ispriku. Mi smo mu zahvalni za sve što čini za ovaj narod.

UREDNIK

Uredništvo

» POSLJEDNJE VIJESTI SA RATIŠTA «

Ogorčene borbe vode se na prostorima II i VI bojne. Srbočetnički agresor u silovitom naletu pokorio je do sada Ivakoviće, Gutije, Lukiće, a žestoko Vukšić, Jagodnjak, Ulice, Dubrave i Cerik. Glavni cilj neprijatelja je onemogućavanje spoja 107. i 108. brigade HVO Bosanske posavine, potom udar prema Gradačcu, uništavanje obrane ovog još nepokorenog grada, a potom obračun sa snagama 108. brčanske brigade od koje je pretpio najteže i nenadoknadive gubitke.

»Komunalno poduzeće i PTT već rade«

Na slobodnoj teritoriji općine Brčko saživio je rad Komunalnog poduzeća. Skromnim sredstvima ovo poduzeće se uhvatilo u koštac sa popravkama i održavanjem cesta u ovim zimskim, a ratnim uvjetima. Osim ovog poduzeća na slobodnoj teritoriji uspješno radi pogon Izbor, kao i PTT. Osposobljena je i telefonska veza sa Tuzlom, a

preko nje i sa cijelim svijetom. Poštanski promet za sada besprijekorno funkcioniše sa svim mjestima slobodne teritorije.

»Centar za informiranje Brčko«

Na osnovu zahtjeva radnika Press-centra općine Brčko, općinska vlada razmatra mogućnost osnivanja poduzeća »Centar za informiranje Brčko«, koji bi trebao da se sastoji od radija, TV-kanala, novina, regionalnog glasila i komercijalnog odjela. Osnutkom poduzeća dobili bi nove elemente u radu, čime bi postigli bolju informiranost iz svih oblasti življenja, kao i bolje komercijalne efekte. Do sada dobro funkcioniše radio i novine. Televizija je u osnivanju i čeka se samo dolazak opreme, pa da se krene i sa emitiranjem TV-signalu.

»Službe obnavljaju rad«

Od skora je u Gornjem Zoviku ponovo osposobljena mjesna

pošta. Zgrada koja je prilično stradala od neprijateljskih zrakoplova, sanirana je koliko je to bilo moguće u ovim uvjetima. Također je počela sa radom i matična služba u improviziranom uredu, pošto je raniji teško oštećen prilikom bombardiranja. Formiranjem civilne zaštite riješen je i problem Zimske službe, tako da ova služba radi bolje nego u prijeratnom vremenu. Bivši Krizni štab, a sada Mjesni ured HVO-a radi uglavnom administrativne poslove i usklađuje rad ostalih službi u mjestu.

»ZZ »Zovik« pred novim izazovima«

Pošto se bliži vrijeme za proljetnu sjetvu, ZZ »Zovik« pokušava da iznade mogućnosti za blagovremenu nabavku svih potrebnih repromaterijala, gnojiva i herbicida. Dolazi i do smjene u rukovođenju zadrugom i čim se svedu svi dosadašnji rezultati, novo rukovodstvo čeka ju brojni izazovi.

SPOMENICI ŽRTVAMA

Kako je brčanski narod pobijan 1992. godine? Masovno, to se vidi! Četnici su došli u ovaj kraj naseljen muslimanskim hrvatskim življem, bili su dobro naoružani i zaštićeni, kao i u svim drugim krajevima, koje su oni sebi pripojili i koji su bili pod njihovom okupacijom. Obćal su pučanstvu da se nikom ništa neće dogoditi ako ostanu u svojim kućama. Kako je sve bilo dobro opkoljeno i svaki bijeg postao nemoguć, počelo je ubijanje tog nevinog pučanstva. Četnici su odvodili muškarce ubijali ih, a mjera je bila mala puška talijanka. Nikad ti zločinci nisu pomislili da će oni manji od 80 cm duge puške talijanke narasti, i zapamtiti zločin. Zločin koji vapi u nebo!

Njima smetaju četnici. Njima smeta i to: da danas ničim nisu obilježena masovna ubijanja nedužnog naroda... To i nama smeta i boli nas. Boli do u srž naših kostiju. Na području bivše Jugoslavije postavljeno je na stotine spomenika žrtvama »fašističkog terora«, postavljeno je na stotine spomenika žrtvama »ustaškog terora«, ali ne znam ni za jedan spomenik koji je postavljen žrtvama »četničkog terora«, podignut državnim novcem.

Zašto?

Smeta nam što se otvoreno zagovaraju »svetosavske velikosprške ideje« i »rehabilitacija četništva« koje nam se svaki dan servira iz određenih beogradskih »BILTENA LAŽI«. To su uvrede za sve Hrvate i Muslimane. Jer, mi nismo stado. Pripadnici smo starih i cijenjenih svjetskih naroda. Mi imamo svoje dostojanstvo, svoj ponos. A sada govorimo o ljudima rođenim i ubijenim, koji su bili naša braća, sestre, prijatelji, znanci... Mi govorimo o onima iz Gorica, Brčkog, Dizdaruše, Suljagić Sokaka, Krepšića, Begovače, Lipovače, Dubravica... Za te ljude tražimo pravdu i spomen. Spomenike svim žrtvama bilo čijeg terora. I nek se zna samo to da se više nikad ne ponovi.

ANTO PRANJKIĆ

KRONOLOGIJA ZBIVANJA U 1992.

29. veljače i 1. ožujak
Referendum za Suverenu i neovisnu Bosnu i Hercegovinu.

30. travnja
Srušen most na Savi čime je počeo ratni sukob u općini Brčko.

09. svibnja
Upad neprijateljskih transportera u Laništa, Vukšić i Ulice. Pala prva žrtva na našem području. Srbočetničke horde zauzele Gorice.

04. srpnja
Kombinirani topničko-pješački napadi na liniji Donje Dubrave, čime je otvoreno bojište.

Kolovoz – rujan – listopad
Tisak GLAS ŽUPA – Zovik – Boće, kao i Ratni broj Glasa Zovika. Proslavljeni blagdani Velike Gospe i Sv. Roka.

12. 09. Neprijateljski zrakoplovi raketirali mjesnu ambulanu i obiteljske kuće u Gornjem Zoviku.

13. 09. Ponovljeni napadi zrakoplova u popodnevnim satima. Neprijatelj je koristio rakete zrak-zemlja i krmače. Onesposobljena glavna prometnica, vodovod i mnoge obiteljske kuće.

21. 09. Srušena školska kuhinja, kuća Jove Damjanovića i nanesena velika materijalna šteta. Od ubojitog djelovanja »krmače«, poginuo Mladen Božić 16-godišnji iz Bukvika.

26. 09. Iznenađni napad zrakoplovstva. Smrtno stradali Ivo i Kata Lucić izgnanici iz Krepšića.

10. 10. Unatoč usvojenoj Rezoluciji Vijeća Sigurnosti Ujedinjenih naroda, cjelodnevni napadi neprijateljskih zrakoplova

na šire područje G. Zovika. Prekršena zabrana vojnih letova, a uz to selo je granatirano teškim haubičkim projektilima. Osim velikih materijalnih šteta i opće panike, nitko nije stradao. Korištene rakete, kazetne bombe i dobro poznate krmače. Mitraljirane njive, šume i druga mjesta gdje se sklonilo pučanstvo.

10. studeni

Tiskan 3. »Ratni broj« Glasa Zovika. Stigao prvi konvoj hrane od »Caritasa« Vrhbosanske Nadbiskupije. 2 puta je granatirano područje župa Zovik i Boće.

20. prosinac

Dopremljena nova pomoć od »Caritasa«.

25. prosinac

Božić. Veliki katolički blagdan u ratnim uvjetima. Polnoćka nije održana radi sigurnosti vjernika.

VIJESTI – VIJESTI – VIJESTI – VIJESTI

Krajem prošle godine, odnosno početkom ove godine, područje odgovornosti V bojne posjetili su predstavnici Hrvatske humanitarne zajednice župa Zovik – Boće, da bi se na licu mjesta uvjerali o stvarnoj situaciji i istinitosti nekih tvrdnji, koje dolaze do dijaspore. U razgovoru sa tim legitimnim zastupnicima i organizatorima na prikupljanju novčane i humanitarne pomoći među našim radnicima u inozemstvu, dogovorena je dalja suradnja. Također su na temelju viđenog zaključili, da postoje grupe i pojedinci, koji svojim glasinama žele razoriti već učinjeno za obranu rodne grude. U svom posjetu, proveli su i jedan radni dan u radio postaji »Slobodno Brčko« i tako se upoznali sa problemima, sa kojima je ova postaja suočena.

Dosadašnji rad Komisije za razmjenu civila i spajanje obitelji, protekao je dosta dobro. Sa prostora župa Zovik – Boće, svi civili pravoslavne vjeroispovjesti, koji su kao izbjeglice evakuirani iz Bukvika, Lukavca, Gajeva, Vujčića, Džigura i Vitanovića, putem razmjene su prešli u urbano jezgro okupiranog Brčkog. Prema izvješćima srpskog radija iz Brčkog, sve izbjeglice koje su bile na brizi žitelja Zovika, Štrepaca, Boća i Boderišta, pozitivno su se izjasnile o svom nenadanom boravku, kod svojih hrvatskih susjeda. U tome treba tražiti i odgovor na pitanje, zašto srpske okupacione vlasti imaju problema sa mobiliziranjem Bukvičana, čije su obitelji bile smještene na ovim prostorima.

Nedavno je V bojna dobila i odgovarajuću pričuvnu postrojbu. Nekadašnja Civilna zaštita, odnosno dio oružanih snaga, koji se bavi poslovima zbrinjavanja i sanacijom ratnih šteta, pod zapovjedništvom Stjepana Zečevića Stipice savjesno odraduje svoj posao. Pored radne jedinice koja funkcioniše od prvog dana rata, formirana je i jedinica za osiguranje vitalnih objekata te zaštitu imovine odsutnih žitelja. U slučaju potrebe svi su spremni ići na prvu liniju jer kako reče njen zapovjednik kroz smijeh: Ne plašimo se jedne četničke brigade! Dakle, morao je na visini.

Gostujući u emisiji HTV-a »U krupnom planu« mr Mate Boban na pitanje jednog gledatelja u svezi Brčkog je odgovorio, da ovaj grad ni po kojoj varijanti ne može pripasti Semberskoj provinciji. Na novi upit objasnio je da cijela slobodna teritorija općine Brčko, kao i grad oduvijek samim položajem i poviješću pripadaju Bosanskoj posavini i da će Brčko biti kulturno i gospodarsko središte te provincije u kojoj će svi imati pravo na nacionalnu, vjersku i kulturnu posebnost.

ŠALA – ŠALA – ŠALA

STRANAC

Gledajući zbunjeno, čas u majku čas u malog trogodišnjeg brata, mali Ivica iznenada upita:

»Mama, jesil' ti sigurna da moj brat nije stranac?«

»Naravno da sam sigurna, zbog čega bi bio« – na to će mati.

»Pa ja njega skoro ništa ne razumijem« – mudro zaključio Ivica.

SNOVI

»Da znaš samo koliko te volim!« – mladić će djevojci.

»Od trenutka kad' sam te upoznao, stalno te sanjam« – nastavi.

»Zar stvarno misliš da ti vjerujem« – pogleda ga djevojka poprijeko. »Da me uistinu voliš, ti ne bi ni spavao, a kamoli sanjao.«

DOBAR UČENIK

Malog Željku upita mama:

– Kako sine, stojiš u školi?

– Dobro mama, svaki dan u drugom ćošku.

BRAČNE SVADE

Supruga, ljutita i na granici strpljenja, obraća se glavi obitelji, koji se nakresan vratio iz kavane:

– E ovo stvarno ne mogu više trpjeti. Daj mi 100 dinara za kartu i odoh svojima.

– Otkud 100, kada je karta 50 dinara – zaprepašteno će muž.

– A za povratak?

GLAZBENA ŽELJA

Nezadovoljan glazbom koja se emitira na našem radiju, jedan slušatelj se žalio glavnom uredniku:

– Vama svaka čast, ali glazba vam je katastrofalna!

– Ako nastavite emitirati šund, izgubićete i najvjernije slušatelje!

– Hvala na kritici, imate li neku posebnu želju – upita urednik.

– Ako imate nešto novo od Mozarta – zadovoljno će kritizer.

POMOĆ

Jedan se sramežljivi muškarac obraća zgodnoj ženi:

– Kada bih pokušao da vas dodirnem, da li bi ste zvali u pomoć?

– Ne, zašto bih!?

– Od takvih se i sama obranim.

ČUVAR ZATVORA

Razgovaraju dvojica čuvara:

– Je si li čuo da po novom zakonu u Armiji BiH, svaka brigada mora imati 10 procenata Srba!

– Pa što onda? – na to će drugi.

– Pošto mi ne ispunjavamo te uvjete hajde da uključimo ove iz Bukvika.

» POSLJEDNJE VIJESTI SA RATIŠTA «

Ogorčene borbe vode se na prostorima II i VI bojne. Srbočetnički agresor u silovitom naletu pokorio je do sada Ivakoviće, Gutiče, Lukiće, a žestoko Vukšić, Jagodnjak, Ulice, Dubrave i Cerik. Glavni cilj neprijatelja je onemogućavanje spoja 107. i 108. brigade HVO Bosanske posavine, potom udar prema Gradačcu, uništavanje obrane ovog još nepokorenog grada, a potom obračun sa snagama 108. brčanske brigade od koje je pretrpio najteže i nenadoknadive губитке.

»Komunalno poduzeće i PTT već rade«

Na slobodnoj teritoriji općine Brčko saživio je rad Komunalnog poduzeća. Skromnim sredstvima ovo poduzeće se uhvatilo u koštac sa popravkama i održavanjem cesta u ovim zimskim, a ratnim uvjetima. Osim ovog poduzeća na slobodnoj teritoriji uspješno radi pogon Izbor, kao i PTT. Osposobljena je i telefonska veza sa Tuzlom, a

preko nje i sa cijelim svijetom. Poštanski promet za sada besprijekorno funkcionira sa svim mjestima slobodne teritorije.

»Centar za informiranje Brčko«

Na osnovu zahtjeva radnika Press-centra općine Brčko, općinska vlada razmatra mogućnost osnivanja poduzeća »Centar za informiranje Brčko«, koji bi trebao da se sastoji od radija, TV-kanala, novina, regionalnog glasila i komercijalnog odjela. Osnutkom poduzeća dobili bi nove elemente u radu, čime bi postigli bolju informiranost iz svih oblasti življenja, kao i bolje komercijalne efekte. Do sada dobro funkcionira radio i novine. Televizija je u osnivanju i čeka se samo dolazak opreme, pa da se krene i sa emitiranjem TV-signala.

»Službe obnavljaju rad«

Od skora je u Gornjem Zoviku ponovo osposobljena mjesna

pošta. Zgrada koja je prilično stradala od neprijateljskih zrakoplova, sanirana je koliko je to bilo moguće u ovim uvjetima. Također je počela sa radom i matična služba u improviziranom uredu, pošto je raniji teško oštećen prilikom bombardiranja. Formiranjem civilne zaštite riješen je i problem Zimske službe, tako da ova služba radi bolje nego u prijeratnom vremenu. Bivši Krizni štab, a sada Mjesni ured HVO-a radi uglavnom administrativne poslove i usklađuje rad ostalih službi u mjestu.

»ZZ »Zovik« pred novim izazovima«

Pošto se bliži vrijeme za proljetnu sjetvu, ZZ »Zovik« pokušava da iznađe mogućnosti za blagovremenu nabavku svih potrebnih repromaterijala, gnojiva i herbicida. Dolazi i do smjene u rukovođenju zadrugom i čim se svedu svi dosadašnji rezultati, novo rukovodstvo čeka ju brojni izazovi.

SPOMENICI ŽRTVAMA

Kako je brčanski narod poubijan 1992. godine? Masovno, to se vidi! Četnici su došli u ovaj kraj naseljen muslimanskim i hrvatskim življem, bili su dobro naoružani i zaštićeni, kao i u svim drugim krajevima, koje su oni sebi pripojili i koji su bili pod njihovom okupacijom. Obećali su pučanstvu da se nikom ništa neće dogoditi ako ostanu u svojim kućama. Kako je sve bilo dobro opkoljeno i svaki bijeg postao nemoguć, počelo je ubijanje tog nevinog pučanstva. Četnici su odvodili muškarce i ubijali ih, a mjera je bila mala puška talijanka. Nikad ti zločinci nisu pomislili da će oni manji od 80 cm duge puške talijanke narasti, i zapamtiti zločin. Zločin koji vapi u nebo!

Njima smetaju četnici. Njima smeta i to: da danas ničim nisu obilježena masovna ubijanja nedužnog naroda... To i nama smeta i boli nas. Boli do u srž naših kostiju. Na području bivše Jugoslavije postavljeno je na stotine spomenika žrtvama »fašističkog terora«, postavljeno je na stotine spomenika žrtvama »ustaškog terora«, ali ne znam ni za jedan spomenik koji je postavljen žrtvama »četničkog terora«, podignut državnim novcem.

Zašto?

Smeta nam što se otvoreno zagovaraju »svetosavske velikosprске ideje« i »rehabilitacija četništva« koje nam se svaki dan servira iz određenih beogradskih »BILTENA LAŽI«. To su uvrede za sve Hrvate i Muslimane. Jer, mi nismo stado. Pripadnici smo starih i cijenjenih svjetskih naroda. Mi imamo svoje dostojanstvo, svoj ponos. A sada govorimo o ljudima rođenim i ubijenim, koji su bili naša braća, sestre, prijatelji, znanci... Mi govorimo o onima iz Gorica, Brčkog, Dizdaruše, Suljagić Sokaka, Krepšića, Begovače, Lipovače, Dubravica... Za te ljude tražimo pravdu i spomen. Spomenike svim žrtvama bilo čijeg terora. I nek se zna samo to da se više nikad ne ponovi.

ANTO PRANJKIĆ

KRONOLOGIJA ZBIVANJA U 1992.

29. veljače i 1. ožujak
Referendum za Suverenu i neovisnu Bosnu i Hercegovinu.

30. travnja
Srušen most na Savi čime je počeo ratni sukob u općini Brčko.

09. svibnja
Upad neprijateljskih transportera u Laništa, Vukšić i Ulice. Pala prva žrtva na našem području. Srbočetničke horde zauzele Gorice.

04. srpnja
Kombinirani topničko-pješački napadi na liniji Donje Dubrave, čime je otvoreno bojište.

Kolovoz – rujna – listopad
Tisak GLAS ŽUPA – Zovik – Boće, kao i Ratni broj Glasa Zovika. Proslavljeni blagdani Velike Gospe i Sv. Roka.

12. 09. Neprijateljski zrakoplovi raketirali mjesnu ambulanu i obiteljske kuće u Gornjem Zoviku.

13. 09. Ponovljeni napadi zrakoplova u popodnevnim satima. Neprijatelj je koristio rakete zrak-zemlja i krmače. Onesposobljena glavna prometnica, vodovod i mnoge obiteljske kuće.

21. 09. Srušena školska kuhinja, kuća Jove Damjanovića i nanesena velika materijalna šteta. Od ubojitog djelovanja »krmače«, poginuo Mladen Božić 16-godišnji iz Bukvika.

26. 09. Iznenađni napad zrakoplovstva. Smrtno stradali Ivo i Kata Lucić izgnanici iz Krepšića.

10. 10. Unatoč usvojenoj Rezoluciji Vijeća Sigurnosti Ujedinjenih naroda, cjelodnevni napadi neprijateljskih zrakoplova

na šire područje G. Zovika. Prekršena zabrana vojnih letova, a uz to selo je granatirano teškim haubičkim projektilima. Osim velikih materijalnih šteta i opće panike, nitko nije stradao. Korištene rakete, kazetne bombe i dobro poznate krmače. Mitrilirane njive, šume i druga mjesta gdje se sklonilo pučanstvo.

10. studeni

Tiskan 3. »Ratni broj« Glasa Zovika. Stigao prvi konvoj hrane od »Caritasa« Vrhbosanske Nadbiskupije. 2 puta je granatirano područje župa Zovik i Boće.

20. prosinac

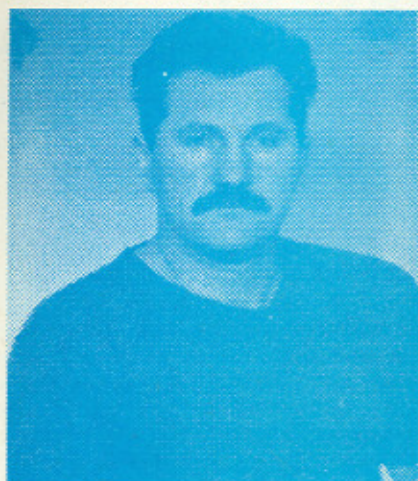
Dopremljena nova pomoć od »Caritasa«.

25. prosinac

Božić. Veliki katolički blagdan u ratnim uvjetima. Polnočka nije održana radi sigurnosti vjernika.

RAZGOVOR SA GOSPODINOM IVANOM TURKOVIĆEM, ZAPOVJEDNIKOM OPERATIVNE GRUPE BOSANSKA POSAVINA:

BORCI SU NAJZASLUŽNIJI

Jedan među desetinama ljudi sa strane, kojeg je ovo ratno vrijeme dovelo tu među nas, je i gospodin Ivan Turković

Njegovu posjetu zapovjedništvu V bojne, iskoristili smo kao priliku za ovaj razgovor.

– Gospodine Turkoviću, koliko ste dugo tu sa nama i koju funkciju trenutno obnašate?

Ovdje sam od lipnja mjeseca prošle godine.

A funkcija koju sada obnašam se zove zapovjednik Operativne grupe Bosanska posavina. Na ovu dužnost sam došao prije nekoliko mjeseci.

– Kruže priče. Kažu da je 108. brčanska brigada postigla velike uspjehe na vojnom planu. Koliko je to tačno i kako vi to procjenjujete?

108. brčanska brigada je doista učinila velike korake suprotstavljanja neprijatelju na teritoriji Bosanske posavine. Samim tim, postigla je velike uspjehe. Međutim, ne smije nas zavarati ono što neki pričaju o tim uspjesima, ističući sebe. Sve što je 108. brčanska brigada postigla, postigli su borci

Na teritoriji oraške slobodne općine nalaze se pored 106. oraške i pripadnici brigada iz gradova Bosanske posavine, koji su trenutno zaposjednuti od strane četnika. Stanje je prilično zadovoljavajuće. Mislim da će uskoro doći trenutak kada će se brigada iz Brčkog i brigada iz Orašja spojiti i krenuti u daljnje vraćanje naše teritorije. A ostale brigade u vraćanje svojih gradova.

– Sada je jako važno vrijeme, vrijeme kada se pokušava za stolom riješiti ova kriza. To se upravo događa u Ženevi. Što mislite kakav će status imati hrvatski narod na osnovu Ženevske konferencije?

Situacija je uvjetovala da se održavaju mirovne konferencije. Samim tim, bi i ova u Ženevi trebala imati za cilj da se ova ratna stradanja što prije završe.

Tu se mnogo toga može riješiti.

A što se tiče statusa hrvatskog naroda sa ovih prostora, to uopće ne dolazi u pitanje. Ovaj narod je i ovo područje su u sastavu Bosanske posavine. Samim time njihov status ne dolazi u pitanje.

– Vi se trenutno nalazite u Zovičko-Bočanskom kraju. Možete li nam nešto reći o tom kraju i borcima V bojne.?

Ja sam već bio na ovoj teritoriji, tako da sam donekle upoznat sa ovim krajem. Početkom mjeseca sedmog bio sam i na linijama obrane koje pokrivaju borci V bojne. Obišao sam sve rovove i zadržao se u njima, tako da me svaki borac poznaje.

Osobito me poznaju zapovjednici gospodin Marin, pa sada Baja.

Što reći o borcima V bojne?

Nikad nisu tražili pomoć sa strane i nikad nisu poklekli pred neprijateljem. Činjenica, da su ovi borci bili uvijek tamo gdje je trebalo pomoći, govori kakvi su to borci.

Koristim priliku da pohvalim jedno odjeljenje, odjeljenje od dvanaest momaka, odjeljenje HOS-a, koje je u avgustu mjesecu učestvovalo i u borbama za Gradačac, a to nisam imao priliku ranije.

Sticajem okolnosti, bio sam im zapovjednik,

108. brčanske brigade.

– Snage 106. brigade. Zadržimo se malo na njima. Da li ima vojnih uspjeha, koji nas čine bližim jedne drugima?

Ovih dana se vrlo često postavlja to pitanje. Svakog interesuje kakva je situacija tamo, na Orašju.

tako da znam kakvi su to borci.

Gospodine Turkoviću, u ime redakcije »Glasa Zovika«, ja vam se zahvaljujem i želim vam mnogo uspjeha u daljnjem radu.

HVALA!
RAZGOVOR VODIO:
Anto Pranjić

»ZA RANJENU DUŠU«

Tamo u polju, ispred šume,
u carstvu mira, crvenog maka,
tamo gdje vjetri, zvali su me
našao sam slasti trenutaka.

Od tada često, gost sam u tome,
skrivenom raju, samoće blage,
i kad' me uvrijede, kada me slome
znam, tu je izvor moje snage.

Tu za svoj udes, kricima na glas,
plavetna daljina krikove prima!
Tu na tom mjestu, jedini spas
moja ranjena duša ima!

I kada budem osuđen na kraj,
kad' budem slab, orošena čela,
opet ću doći u zagrljaj,
crvenih makova, na kraju sela.

MIRKO DAJŽIĆ

»JEDNA JE BOSNA«

Ne diraj Bosnu, srpski sine,
velike je rane podnijela.
Zašto više ona da pati?
Kad' nam je Bosna jedina mati.

Daj shvatite tu istinu,
da vam borci zalud ginu.
Možeš pucat' s desna s lijeva
možeš rušit' da sve sijeja.
Možeš palit' čitav dan
Bosna vam je samo san.

Il' prestani srpski sine
il' ćeš bježat' preko Drine.
Ko' što znadeš, kažu s pravom
sad se glupost plaća glavom.
Da je tako i ja shvaćam
al' iskustvo skupo plaćam...

BOČANI

»DOŽIVLJAJI BOŽIĆNIH BLAGDANA ZA VRIJEME RATA U ZOVIKU«

Badnji dan 1992. godine

Dva-tri sata, prije nego će svjetlo dana zamijeniti tamu noći i dok nad zemljom još uvijek vlada grobna tišina, napeto osluškujem, hoću li odnekle čuti žamor ili tople glasove dječaka, koji traže da im otvorim vrata i primim ih u kuću. To je vrijeme kada se dječaci »zvani badnjačari« daju na svoj omiljeni posao. Jednom godišnje, razilaze se po selu, od kuće do kuće, noseći podeblju hrastovu granu sa suhim lišćem i na vratima ulaza u kuću ostavljaju tu granu te zovu domaćina ili domaćicu da im otvori. Normalno, ovi ih rado puštaju u kuću i darivaju: novcima, orasima, jabukama, kolačima i... Minute i sati dolaze i prolaze, nigdje čuti ljudske duše. I počeh sam sa sobom govoriti: Što je s tobom božji čovče! Imaš u župi nekoliko dječaka i gdje će oni toliki posao odraditi. Svako kući doći! Proklinjem one koji toliku djecu iz župe, u bijeg natjeraše: one koji ih preko granice odvedoše i one koji ih u gradske kaveze potpraše, pa ona jadna životni prostor izgubiše. Kao ptica, kada je čovjek slobode liši i u kavez stavi. Kakav će mi to Božić biti??? Bez dječije nježnosti i dražesti, bez igre i trke, bez cike i vriske, bez radosti i veselja. Oprostio bi im i poneku zločestu petardu. Kakav će mi to Božić biti??? Bez dječijih bezazlenih i bistrih očiju, pa bile one: plave, smeđe, crne, zelene, svejedno kakve su, jesu li dječije, drage su.

Pravo je imao pjesnik koji je rekao: »Ako je išta na zemlji ostalo od raja to su: cvijeće, zvijezde i dječije oči.«

Ni Božić se nije dogodio bez djeteta na slamicu u Betlehemu. Tako se i nebo spusti na zemlju u malenom, nježnom i nemoćnom djetetu, rođenom od Djevice Marije. Bog se nastani među nama u liku djeteta, Isusa.

No, u svemu ovome, nalazim utjehu da me sva djeca nisu ostavila sama na oltaru i oko njega. I ovih božićnih blagdana vrtit' će se nekoliko simpatičnih dječaka – ministranata, na čelu sa ljupkim i bistrim, crnoookom čigricom, Mladenom koji ni jedno jutro ne profula jutarnju misu »Zornicu«. Ako nikoga drugoga i ne bude, oni će sa mnom pjevati božićne pjesme, moliti molitvu vjernika za okončanje ratnih strahota, za povratak svih svojim kućama, za svoje kolege i kolegice da im ništa ne bude i da opet u dječijoj radosti idu u školu, crkvu i da se zajedno igraju. I dok tako, tužne misli glavom prolaze i isti osjećaji cijelim bićem vladaju, tama noći, svoju vlast nad zemljom predaje u ruke svjetlu dana. Prvi jutarnji sati teku, a u selu stidljivo ispod šupa i dvorišta izlazi i diže se dim, da bi kroz nekoliko sati iz njih dopirao miris pečenog

mesa, sa ražnjeva božićnih pečenki. Ali, sada na žalost, niti se bogato puši niti bogato miriše, kao što je bilo prošlih badnjih dana. Ove godine nije ni moglo biti drugačije, jer je dvije trećine kuća prazno, i od svojih stanovnika predano, samima sebi, na milost i nemilost.

Ništa vedrija slika nije ni na glavnoj asfaltnoj »magistrali« od Brčkog do štrepac, kao ni na drugim seoskim, makadamskim putevima, sokacima i sokačićima. Skoro da i na njima nema života. Vlada neko mrtvilo i tuga: za zvrkom motora, trkom brzih kola, zavijanjem svakojakih sirena, cvilenjem i škripanjem kočnica pod nogama bjesnih mladića. Ne okreću se i ne odmotavaju vrpce kasete i iz kola ne čuju pjesme vrsnih pjevača. Nigdje se ne opaža užurbano i živaho kretanje ljudi i žena, ne čuje se cika svinja, što je jasan znak da za ovaj Božić neće biti ni udaja ni ženidbi, kao što je to obično bilo, proteklih godina.

Na Badnje poslijepodne, odlazim u selo koje leži na najvišoj koti u župi. Ostajem

tamo, sve dok se večer nije spustila nad zavičkim krajem. Njezina tama se plete i mota kroz zavičska sela, dvorišta i kuće, da bi što bolje istakla čarobne igre malih žaruljica različitih boja, po okićenim borovima i jelkama. Znatiželjni promatrač, ako bi htio, mogao bi sigurno uloviti neku kuću providnih zastora na prozorima i kroz njih promatrati kako jedna katolička obitelj dočekuje Božić i trači običaje Badnje večeri.

Iz toga sela puca pogled preko svih naselja zavičke i boćanske župe, sve do Brčkog. Po danu, taj se pogled zaustavlja na zgradama i neboderima, a po noći u treperenju svjetla i sjaju sijalica u istih zgrada, istoga grada.

Vraćam se kući. U te večernje sate, otkako sam u Zoviku, uvijek sam običavao pratiti i dočekivati posljednje naše radnike koji su stizali iz zapadnog svijeta, da već na badnju večer budu u toplini svojega doma i svoje obitelji. Ovaj put i s tim je drugačije. Naime, ni glavna cesta nije više uočljiva u ove svećane dane, kao ranije. Ona pliva negdje u tami noći, tako da i oči mogu samo neodređeno govoriti, tu je negdje. Nema ni vozila s svjetlima, koja dolaze iz pravca grada,

kao do sada. Prošlih Badnjih večeri, taj se put lako mogao i očima pratiti, kuda ide i prolazi, budući da su naselja i kuće u njima bile osvijetljene i od igre žaruljica na nakičenim borovima i jelkama. Sva ta naselja u svom svećanom ruhu, bila su pratnja ovoga puta sa njegove desne i lijeve strane. U ove dane, rado su taj put primale u svoj zagrijaj, jer im je on dovezio njihove dobre i radine domaćine. Domaćine, koji su svojim znojem na licu i žuljevima na rukama, pod visokim tornjevima i tvorničkim dimnjacima, u dugim i širokim halama i na velikim i visokim građevinama zarađivali novac i njime sebi lijepa naselja i kuće podizali. U ovu Badnju večer, ta naselja i kuće djeluju sablasno i tužno, jer u njima nema nikoga, nema traga ljudskoga života. Mnoge su kuće odavno postale hladne i ledene, puste i napuštene. One svoju sudbinu oplakuju i bolno svojim domaćinima dovikuju: »Što nas bar u ove dane ne posjetite i njih u nama provedoste!« Slično pjesniku nastavljaju govoriti: sunce tuđeg neba neće vas grijati kao što vas grije naše. Mrzevi, inje i snijeg po livadama, šumama i gorama tuđine, neće vam dati sru i duši božićnih ugodaja, radosti i veselja, kao što bi to učinili mrzevi, inje i snijeg naših šuma i gora i livada. Privremeni stanovi tuđine neće vas udomiti kao što bi vas udomile sobe vaših vlastitih kuća, neće vam dati odmora ni sna jastuk tuđine pod glavom kao naš jastuk, na našem krevetu. Što nas bolne same ostavite i za Božić bar ne posjetite?! Oprostite ćemo mi sve to vama, vratite se vi samo opet k nama!

Navraćam u stanicu »Slobodni Radio Brčko«, predati kasetu božićnih pjesama, kako bi ljudi u vrijeme Božića, preko radio valova mogli slušati. Znam da će se u čudu pitati: je li to moguće? To je veliko iznenađenje svima nama koji smo komunističku vladavinu preživjeli, kada se ni sanjati nije moglo, nešto takvo na radio-valovima čuti.

Vraćam se kući jako raspoložen, što će s ovog mjesta odjekivati božićne pjesme, koje su sami anđeli neba pjevali nad Betlehemom. Nosim u sebi uvjerenje, kako zvuci tih pjesama, odatle biti prihvaćeni kao glasovi nebeskih anđela, a ne glasovi »Bijelih anđela« iz Janjeva. Dolazit će oni odnekle iz daljine, iz visine i od nevidljivih pjevača, onako kako je to bilo u Betlehemu, kada se slavio prvi Božić. Lokacija mjesta mi je slična onoj betlehemske, kako je prikazuju evangelisti. Vraćam se kući i radosno trjam ruke kao malo dijete, kada se raduje zbog lijepog i bogatog poklona. Malo se zlobno smješkam i u sebi mislim: pjevat će te pjesme, u neku ruku, i moj imenjak, jer će ih on puštati u eter, a on je bivši oficir, bivše JNA.

Ama baš lijepo!

Fra Tihomir Sadrić

VOLJA HRVATSKOG I MUSLIMANSKOG NARODA«

22. prosinca 1992. godine izvršena je reorganizacija općinske vlasti. Imenovano je predsjedništvo općine i izvršno vijeće (vlada), kao dvije najbitnije institucije u sadašnjem ratnom trenutku ovog podneblja. Vlast je organizirana na temelju pariteta dva saveznička naroda u ovom nametnutom nam ratu od strane SDS hordi i srpsko-crnogorskog agresora. Sastav ratnog predsjedništva općine Brčko je sljedeći:

Predsjednik predsjedništva: Mato Jurišić
Dopredsjednik: Mustafa Ramić
Članovi: Munib Jusufović
Vinko Marjanović
Ramiz Pljakić
Ivo Vidić
predstavnik SDA
predstavnik HDZ
predstavnik SDP
Niko Martinović

U predsjedništvu ravnopravno sudjeluju i odlučuju predstavnici civilnog života općine kao i najodgovorniji ljudi iz vojne vlasti.

Ranije Izvršno vijeće Skupštine općine Brčko bilo je preglomazno i doživjelo je jednu ovakvu transformaciju. Neki dosadašnji resori su ukinuti, neki su objedinjeni, tako da se na kraju u sastavu općinske vlade nalaze sljedeće strukture:

– predsjednik vlade: Munib Jusufović, zamjenik: Vinko Marjanović

– dopredsjednik za društvene djelatnosti: Mirsad Đapo

– sekretar sekretarijata za poljoprivredu: Luka Lučić, zamj. Asim Dervišević

– sekretar sekretarijata za finansije i budžet: Jozo Filipović, zamjenik Mustafa Mujkanović

– sekretar sekretarijata za obranu: Omer Kamenjašević, zamjenik: Vinko Vidić

– sekretar sekretarijata za stambeno-komunalne poslove: Zdenko Dević, zamjenik: Hamed Jerković

– načelnik stanice javne sigurnosti: Halil Tahto, zamj. Niko Martinović

– sekretar sekretarijata za opću upravu i društvene djelatnosti: Milenko Zečević – sekretar sekretarijata za zdravstvo, zbrinjavanje i socijalnu skrb: Ibrahim Ramić, zamjenik: Blaž Androšević

Do sada su osnovana i neka poduzeća na slobodnoj teritoriji, te na taj način obilježila početak normaliziranja gospodarskih tokova. Život teče dalje, a prema riječima Mate Jurišića, Mustafe Ramića, Muniba Jusufovića i Vinka Marjanovića hrvatski i muslimanski narod ovih krajeva spremno dočekuje sve političke odluke i dogovore, jer narod se izjasnio za suživot, mir i demokraciju u svojoj državi Republici Bosni i Hercegovini!

Tihomir Bijelić

Tihomir Bijelić:

KLUB MLADEŽI »FLAMINGO«

Promjenom časničkog kadra u čuvenoj V bojnjoj dovedeno je i do niza drugih novina. Na mjestu zapovjednika satnija postavljeni su mladi ljudi koji su odmah potom prionili na rad i počeli uspostavljati drugačije odnose prema vojnicima iz župa Zovik – Boće. Jedan od najmlađih časnika zaduženih za informativno propagandnu djelatnost (IPD) postao je Anto Pranjkić, mladi.

Kao čovjek koji je mlad, Anto je odmah počeo okupljati svoju generaciju, organizovati je, i družiti se s njima. Anto je vrlo brzo dogurao i do jednog od novinara radio-postaje Slobodno Brčko i doprinio da se glas Hrvata svog zavičaja čuje daleko, zahvaljujući prodornosti radio-valova »Slobodnog radija«.

Međutim, Anto se tu nije zaustavio, krenuo je dalje. Početkom siječnja ove godine Anto se upustio u novu avanturu, zvanu osnivanje »Kluba mladeži«. On se uz pomoć svojih kolega sa prve bojne linije angažovao na postavljanju glavnih uvjeta da bi klub zaživio.

U potpunom svom radu nesebičnu pomoć našao je u zapovjedništvu V bojne koje je odmah prihvatilo da pomogne.

16. siječnja u nazočnosti zapovjednika, IPD iz V bojne i gostiju iz drugih sfera civilnog života slobodne teritorije točno u 19 sati presječena je vrpca prvog ratnog Kluba mladeži na slobodnoj brčanskoj teritoriji.

Te večeri dijeljena su i počasna mjesta izraslijim članovima, tako da su počasni članovi postali zapovjednik V bojne Blaško Lovrić, pomoćnik zapovjednika za IPD Filip Ilijanić, načelnik intendantske postrojbe pri 108. brigadi Marko Zečević i v. d. urednik radija Tihomir Bijelić.

U vrhu Kluba mladeži glavnu riječ igraju predsjednik kluba M. Dajdžić ambasador kluba Anto Pranjkić, i tajnik kluba Adam Gogić.

Klub ima svoje simbole, Statut i Pravilnik o radu i ponašanju kluba. Za očekivati je da se klub proširi i na općinski nivo u čemu će najviše podrške trebati od općinskih struktura. U daljnim planovima kluba najavljuje se izdavanje lista na nivou općine Brčko.

»USPJEH U RATNOM VIHORU«

Ratni vihor, na slobodnoj teritoriji općine Brčko, pored ljudskih žrtava i ogromnih materijalnih šteta, nanio je i niz drugih problema.

Uveliko poremećen, dosadašnji način života, žitelji ovog kraja pokušavaju osposobiti i vratiti u normalno stanje. Sa jednim od sličnih problema susreli su se i mještani malog podmajevičkog sela, Donjih Dubravica. Zbog ratnih djelovanja koja su prekinula prometne komunikacije, primorani su na izgradnju nove. Izgradnjom, odnosno osposobljavanjem druge ceste u dužini od 2,5 km, borci V bojne bi izbjegli svakodnevno pješčenje do linija obrane. Više puta, prije rata pokretana akcija u svezi izgradnje te ceste, zbog lošeg terena nije urodila plodom. No sada, kada je taj putni pravac dobio na značaju i uz veliko razumijevanje svih, zapovjedništvo uz nesebičnu pomoć brigadne inženjerije nastoji riješiti taj problem.

Svjesni poteškoća oko izvođenja radova, inženjeri su se prihvatili posla i otpočeli sa radovima, unatoč lošim vremenskim uvjetima i nezgodnom terenu. Do kasno u noć ne prestaju sa radom. I tako, iz dana u dan. Kao da nije močvarno zemljište, zaboravlja se i na hladnoću i detonacije koje sve jače i češće dopiru. Sa velikom voljom i nadljudskim naporima, cilj se polako ostvaruje. U jednom od razgovora sa načelnikom inženjerije rekao je da izgradnja i obnova, kao njihov ratni zadatak, biće nesebično i čak po cijenu života izvršeni. A ono, što Dubravčanima nije pošlo za rukom u normalnim prilikama, zajedničkim snagama, pored svih dodatnih problema i teškoća, uspjelo je u ratu. Za koji dan, borci će biti rasterećeni i oslobođeni ove usputne glavobolje, a žitelji Donjih Dubravica dobijaju novu trasu koja će imati veliki značaj u poslijeratnoj obnovi i izgradnji. Mi ćemo im u tome svesrdno pomoći, zar ne...?

Andrija Blažević

»SJEĆANJE NA ĐURU«

Stojim. Do ušiju mi dopiru tužni jecaji, bolni uzdasi, krikovi..., sestre, majke, rodbine i prijatelja. U grlu nešto steže. Vrhunac.

Ne mogu da obuzdam i zaustavim vlažnost očiju, pritisak u grudima, sjećanja... Kao mali zaljubljenik igre i vratolomija, divio sam se tom dječaku iz kojeg je izbijala živost, energija i volja za životom. Zureći iz prikrajka, u blizini igrališta, uživao sam u njegovim potezima, vještinama i nadarenosti za nogomet, za odbojku, za igru.

Kasnije, kada nas je život zbližio, volio sam njegovu bliskost, njegovu veselu narav i duhovite opaske. Gdje je bio on, bilo je iskrene radosti, neobuzdanog smjeha i nezaboravnih trenutaka. Volio je ljude, čari življenja i istinske vrijednosti ljudskog postojanja. Gdje je bilo pjesme, on je tu sigurno bio. Nije bilo svadbe, ispraćaja, rođendana ili bilo kojeg veselja, a da se nije čuo njegov prijatno prodorni glas. Glas druželjubivosti i stvarne urođene sklonosti za pjesmu, igru, šalu...

Često smo razgovarali. Sudbina se nerijetko njime poigravala. Bio je bremenit tegobama, problemima ovog turobnog i neizvjesnog vremena u kojemu smo odrastali. A da li je itko to primjećivao? Njegovo lice je skoro uvijek odicalo svježinom, sjajem i bezbrižnošću. Samo njemu je uspijevalo da sakrije svoje osjećaje, da priguši onaj bolni grč borbe za egzistenciju, da svojim nevoljama ne opterećuje druge. Bio sam mu na tome zavidan.

Ja sam se oženio, a on je čekao bolje dane. Htio je da prvo sagradi kuću, da svojoj obitelji podari toplinu doma i da svoju djecu zaštititi od surovosti ovog nesretnog doba. Bio je sanjar, iznimnog karaktera, zanesenjak.

Nije želio publicitet, mrzio je laž. Iz ljubavi prema njemu i prijateljstva koje nas vezalo, nisam ovjekovječio dan svoje ženidbe jer me on to zamolio. Nije volio kameru, lažne i umjetne scene, licemjerje. Uživao je, u otvorenosti, spontanosti ljudskih emocija, bez sputanosti koju te scene nose. Htio je opuštenost, jednostavno »slobodu«.

Često je izbivao iz rodnog mjesta kao i većina zovičkih momaka, ali se uvijek vraćao, što i priliči nostalgičaru, maštaru i domoljubu. Bez svega je mogao ali bez Kišeljaka, bez rodne grude, nikako. Svaki put se vraćao ondje gdje je rođen, gdje je načinio prve korake i prvi put zaplakao. Tu gdje je i njegov djed živio, i zbog čega je stradao. Zbog rodne grude.

Nekoliko mjeseci prije nego je i nas zadesila ova drama i tragedija, došli smo u sukob. Tražio je od mene oružje, no nije ga dobio. Niti ga je bilo niti je bilo vrijeme za to. Bilo je prerano, baš kao što je i njegov mladi život završio. Ubijati šrapnel, rasparao je grudi, srce čovjeka koji nikoga nije mrzio. Zbog toga što je ljubio svoje mjesto, svoj narod, svoje ognjište, ugasio se još jedan zovički cvijet. Presahnulo je još jedan izvor mladalačke sreće, smjeha i pjesme.

I sada, dok stojim i dok u glavi vraćam uspomene, pitam se?! Zašto uvijek stradaju najbolji? Oni koji znaju i vole živjeti. Oni koji u svakoj prilici pronadu pravu riječ, utjehe i ohrabrenja. Koji štiju pravdu i za nju se bore

do iznemoglosti. Zašto je istina gorka i surova? Hladna i neprijatna! I dok mi do ušiju dopiru svi ti tužni jecaji, bolni uzdasi, krikovi..., postavljam sebi bezbroj zašto???

Da li će više ikada biti kao prije? Da li će biti svadbi, ispraćaja, roštiljanja i iskrenog smjeha? Tko će povesti pjesmu i rasteretiti dušu? Možda će i ovo ludilo prestati, ali ostaće jedna beskrajno velika, ogromna praznina. Nikada više ne može biti isto, jer Đura je otišao. Otišao ali će uvijek biti s nama. Tamo gdje bude života, i on će živjeti. Uspomena na njega neće izblediti..., kod sestre, majke, rodbine, prijatelja i poznanika.

Janjan je bio »ĐURA«!!!

U Gor. Zoviku, 03. 02. 1993. godine
Anto Krnjić

»PORUKA«

Vjerovah ti nekad Radovane da nam svima želiš bolje dane. Al' ostadoh grdno razočaran jer bosanski narod je izvaran. Izvara nas tada srpska strana postaviše ludog Radovana. Prevari se Bosna uistinu što za vođu tad' izabra psinu. On zavadi bosanske narode pa zbog njega sada borbu vode. Ali nek znaš pogani izrode svi ćemo mi doći do slobode. Muslimani, Srbi i Hrvati preživjeće da se vječno pamti. A ti jado, žalosna ti mati u paklu će duša da ti pati. Karadžiću, ti krvavi ptiću! Marš iz Bosne, svom Miloševiću! Da je znala tvoja majka mila krvoloka kakvog je rodila. Bože mili koje li miline kad zlotvori zbrišu preko Drine te će narod srpski i hrvatski s Muslimanom dijeliti život bratski. Tvoje horde, krvave, koljačke sve ratuju dokle ima pljačke. Al' će bježat preko hladne Drine uči plivat kukavički sine. I tvojih je pristaša sve manje jer se bliži vrijeme za bježanje. I Srbija zatvorila vrata pa od straha javljaš kraj je rata. Svi su tvoji odbrojani dani Srbi će ti presuditi sami. Kraj će rata biti onog dana kad ne bude koljač-Radovana. Poručuju Srbi sa svih strana smrt će tvoju slaviti sto dana.

»PJESMA RADOVANU«

Hej doktore sa Šavnika u narodu, na te vika. Psihijatar ti si bio a prvi si poludio.

Ni metkom si pomoć nećeš u mukama umrijet' ćeš. I Hitler ti kapu skida, zar nimalo nemaš stida!?

Što paklene snove snivaš i sukobe izazivaš? Stići će te Božja kazna kad' istinu svijet sazna. Tad' će oni biti s nama, kuku-lele, jao vama.

Srbija će manja postat' pašaluk će od nje ostat'. Doći će vam pravda Boga pucat' ćete svoj na svoga. S vragom ste se udružili bolje niste zaslužili.

Srbi Bosne, kanite se vraga, ako vam je ova zemlja draga? Da živimo ko' što smo i prije ništa nema od vel'ke Srbije!!!

Ilija Lovrić

RODBINI U TUĐINI

Rat ugasi moga srca želju da svog sina ženim u veselju, mislila sam sve će bolje biti da će majka svatove da kiti.

Svadba ide, veselje se sprema, ali naše familije nema, kratki dani al' su majci dugi moje srce stalno je u tugi.

Jedva čekam kad će ovo proći, da nam mogu naša djeca doći.

Dragica Zečević, majka

Neće biti ni petka ni posti dok sve tvoje ne istrunu kosti. Eto tako crni Radovane već brojimo tvoje zadnje dane!

POP
Petar Čarapić

»OVDJE SMO KAO DOMAĆINI«

U Gornjem Zoviku, bježeći od četničkog noža, spas je pronašlo oko 2000 brčanskih Muslimana, Srba i Hrvata.

Još od rušenja savskih mostova, kojima se grliše Bosna i Hrvatska, točnije od kobnog 30. travnja, protekle, neponovljive i baksuzne 1992. godine, Muslimani i Hrvati Brčkog i okoline bili su primorani napustiti svoja ognjišta i tražiti spas na obroncima tako im drage i bliske Majevice. Bježeći od četničkog noža, podruma i mraka, ubijanja i silovanja, bježeći od neponovljivih kazamata LUKE, GARNIZONA, DTV PARTIZANA, LASERA, VESTFALIJE, PELAGIĆEVA, BREZOVA POLJA i BATKOVIĆA, veliki broj izbjeglica smjestio se i u Gornji Zovik, moderno planinsko mjesto, koje posjetih ovih dana i napravih ovu mini-reportažu sa nekoliko izgnanika.

Prvog sagovornika, ANKU JURIC su-sreo sam u Kriznom štabu ovog pitomog mjesta. Po vjeroispovijesti pravoslavka, po duši slična nama. Snaha je muslimanska, ovdje je već mjesec dana, a stigla je iz tzv. srpskog Brčkog, preko tzv. srpske republike, pa Vojvodine, Mađarske...

»Ovdje sam sa mužem koji je razmjenjen iz zloglasnog konc-logora Batkovići. Ne osjećamo se kao izbjeglice, naprotiv, ovdje smo kao domaćini. Ni u čemu ne oskudijevamo, bar za sada. Ne puca nam iznad glava, a smještaj i hrana su na zadovoljavajućem stupnju. Živim u nadi da ćemo se uskoro vratiti svojim kućama, pa makar bile porušene i spaljene.«

EMINA VELIĆ, starija žena, također iz Brčkog. Emina je zajedno sa dva sina, snahama i njihovom djecom u izbjeglištvu od prvih dana rata. Za proteklih 10 mjeseci promijenila je tri mjesta boravka: Gornji Rahić, Palanku, a odnedavno je u Gornjem Zoviku, sa zetom, kćerkom i unukom, koji su razmjeno došli na slobodnu teritoriju.

»Znajući da naši, oni u Sarajevu, Žepi, Višegradu, Foči, Srebrenici, Goraždu i dru-

gim mjestima nemaju ništa, gladuju i umiru, mi smo, na ovoj slobodnoj teritoriji, hvala bogu, zadovoljni. Kruha i živežnih namirnica, zahvaljujući »Caritasu« i »Merhametu«, ima u dovoljnim količinama. Najviše me brine ova zima pa da se konvoji života i spasa ne zatrpaju, a i sa ogrjevnim drvetom i ugljem nismo baš najsnabdjeveniji. Što se tiče povratka kući, nadam se da će do toga doći nakon mirotvornih dogovora ili u najgorem slučaju nakon vojne intervencije. Najviše brige mi zadaju kćerka i unuke u Sarajevu za koje ništa nisam čula već 9 mjeseci. Nadam se da su dobro i zdravo.«

Zvonko Katana, bivši logoraš »Batkovića« sada pripadnik 108. brčanske brigade HVO nam reče:

»S ovim što sam zatekao ovdje na slobodnoj teritoriji, više sam nego zadovoljan. Ovi ljudi su me prihvatili kao svoj svoga, i prema meni i mojoj obitelji lijepo se odnose. Nadam se da će i ovoj zloj sili kucnuti smrtni trenutak i da će otići sa ove napaćene zemlje. Što se tiče politike i političke situacije ne bih da se miješam. Međutim, optimista sam što se tiče odluka Ženevske konferencije i nadam se da će se i moja djeca opet igrati i živjeti u mirnim vremenima, na svom ognjištu kao i prije ovog sotonskog rata.«

Desetogodišnji ARMAN ŠERIFOVIĆ skoro kroz suze nam govori:

»Četnici su mi sve uzeli. Ono što mi je najdraže – mog oca, moj dom moje društvo. Na ovom svijetu ostali smo mama, ja i brat. Govore mi da se igram, da se opuštam. Ali kako? Volio bih da ovaj rat prestane i četnici odu svojoj kući. Bio bih najsretniji kad bi prihvatili moj savjet.«

ŠERIF HARAČI, penzioner, privremeno utočište također je našao na ovim prostorima. U jednom dahu za naš list nam reče:

»Svo ovo zlo, nanoseno od strane srpskog agresora, preživljavamo tako tragično da tragičnije ne može biti. Teško je slušati borbe sa linije koji nam pričaju kako četnici pljačkaju i pale naše kuće, te nose sve što smo mi mukotrpno zaradili na svojim ledima. Optimista sam i mislim da će se tim zlotvorima stati na kraj, te da će ovo ludilo uskoro završiti. Ženeva bi mogla i morala dosta toga riješiti.«

U razgovoru sa ovim napaćenim ljudima saznali smo puno toga. Za ovih 10 mjeseci bez ikakve finansijske pomoći, oslonjeni jedino na »Caritas« i »Merhamet« nekako se životarilo. Zahvalni su i sretni što im bar netko pomaže i brine o njima. Bilo je i primjedbi na raspodjele u hrani i odjeći, nestašicu mesa, sredstava za osobnu higijenu, hrane za najmlađe itd. Ali, o tome nekom drugom prilikom!

NEDŽMUDIN AVDIĆEVIĆ
novinar brčanskog PRESS-a

DJECI RATA

Ne volim rat, ja volim mir.

Ne volim prljavi, četnički hir.

Ne volim onog tko djecu kolje,
živjeti sretno, zar nije bolje!?

Ne volim kad netko na grobu plače.

Ja volim pjesmu, čuje se jače.

Ne volim zvižduk teške granate,
jer volim djecu na krilu tate.

Ne volim tugu, ne volim jad

već volim Bosnu i Brčko grad.

Ne volim haubicu, prokleta jaku

Ja volim dijete i staru baku.

Ne volim noć, ne volim tamu,

zašto sad djeca izgube mamu?

Ne volim zvuke pušanih rafala,

zašto stradaju dječica mala?

Napisah dosta što sve ne volim,

posljednjim stihom, zato vas molim

Recite dosta, pokolju, ratu,

nek' djeca vide svojega tatu.

Rafo Đurić

MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO I NAŠA RATNA STVARNOST

Kroz ovaj svirepi rat doživljavamo mnoge tragedije i neizvjesnosti. Shvatili smo šta znači rastati se sa najbližim uz nijeme poglede i pomisli, hoćemo li se ikada više sresti. Uvjerili smo se da zločinci mogu poubijati mnogobrojne nedužne ljude po logorima, samo zato što su druge nacije ili zbog toga, jer su nekada nešto progovorili protiv velikosrpske agresije.

Mnogima je bilo teško prihvatiti istinu da na nas pucaju i kuće nam ruše doskorašnje radne kolege, susjedi, učitelji, pa i ljudi koje smo smatrali prijateljima.

Sanjamo izrešetane i krvlju obiljene suborce i čudimo se kako preživješe teške rane, a svako opuštanje ili veselije nam trenutak, prekida pomisao na one mladiće koji izgubiše živote časno braneći svoju rodnu grudu.

Strašno je pogledati prepune ratne bolnice boraca, žena i djece sa otrgnutim dijelovima tijela, ali sa željom da žive u miru.

Treba smoći snage pa prihvatiti okrutnu stvarnost da pojedinci iz naših krajeva, dobro zaštićeni i udaljeni od neprijateljskih položaja, otuđuju u svoju korist ono što bi trebalo biti možda jedini obrok promrzlom borcu ili gladnom djetetu. Ponekada se osjetimo usamljeni i ostavljeni, od onih, koji bi po svim ljudskim pravilima trebali biti ovdje, te sa nama dijeliti sve ove užase i teškoće.

U svim navedenim situacijama teško je zadržati ljudske kvalitete i ne osjetiti potrebu za osvetom, samovoljnim kažnjavanjem i uzvraćanjem istom mjerom, ne misleći na dugoročne posljedice takvog ponašanja.

Međutim, polazeći od toga da samo pravo herojstvo, pravednost, čistota pred svojim narodom i cijelim svijetom, mogu nas dovesti do konačnog cilja, moramo poštovati određena međunarodna ratna pravila, čak i kada je neprijatelj u pitanju.

Navedena pravila su sadržana u četiri ženevske konvencije potpisane od država cijeloga svijeta, a odnose se prije svega na obvezu sprečavanja mučenja i izvršenja smrtno kazne bez propisanog suđenja, zabranu istrijebljenja, deportacije i uzimanja talaca. Po ratnim pravilima dužni smo poštovati fizički integritet, čast, dostojanstvo, obiteljska, moralna i religiozna prava svakog pojedinca, te se brinuti podjednako o ranjenicima bez obzira da li su prijatelji ili neprijatelji. Svaki pravi borac i pravi čovjek bori se samo protiv neprijateljskih boraca, napada samo vojne ciljeve štedeći civile i civilne objekte, poštuje znak Crvenog križa, a sa civilima postupa humano i štiti njihovu imovinu.

Na osnovu svega navedenog, jasno je da naš neprijatelj ne poštuje navedene propise, jer je mnogo civila mučeno, silovano i svirepo ubijano. U neprijateljskim logorima su mnogobrojni taoci, a topništvo se svakodnevno uništavaju civilni objekti dok su grad i mnoga sela potpuno opljačkani od strane neprijateljskih vojaka. Ranjenike ubijaju na najokrutniji način tako da je teško prepoznati iskasapljene pokojnike svezane u lance i bez pojedinih dijelova tijela. Mnoge crkve i džamije su uništene, bezbožno i planski. Nasuprot tome možemo sa ponosom istaći da se borci Pete bojne uglavnom ponašaju u skladu sa međunarodnim humanitarnim pravom, jer odlučno se bore za svoj životni prostor i svoju domovinu, suprotstavljajući se samo neprijateljskim borcima, a nisu nikada učestvovali u paljenju neprijateljskih civilnih objekata, niti su iste pljačkali. Prema ratnim zarobljenicima i civilima postupa se korektno i humano.

Pojedinci koji pokušavaju unijeti nered u našim postrojbama, osuđeni su od saboraca i naroda kojim pripadaju, a sigurno će jednog dana i odgovarati za pojedine kriminalne radnje u mjestu gdje žive.

Cijelom svijetu je jasno da je pravda na našoj strani, a ako i dalje ostanemo pravedni i poštenu ljudi, sigurno je da svi dosadašnji napori neće biti uzaludni.

Filip Ilijanić
Donji Zovik

DJEČAK SA ZAPADA

Otiš'o sam iz svog kraja
mada tako nisam htio,
često sanjam selo malo
mnogo sam ga poželio.

U tuđini gdje sam sada
moje srce tuga slama,
volio bih da sam veći
da se borim i ja s vama.

Da sam veći doša bih,
stao na prag domovine,
ali otac mene tješi:
»još si mali, mili sine«.

Jer Bosna je moja majka,
bez nje živjet' nikad neću,
pa te pitam, o četniče:
»Što poruši moju sreću?«

Moji snovi svi su tamo
u vodu im nedam pasti,
znaj četnička crna bando,
da i ja ću već porasti!

Rafo Đurić

PONOS RODA SVOG

Ni danas, nakon toliko mjeseci, ne znamo, što se događa na ovom prostoru. Pokušavaju mi pokazati kako da razmrsm te konce, ali ja ne kužim. Tek, ako neko naloži vatricu od suhih i jasnih riječi ja počnem malo da razmišljam.

A Posavina gori, iz temelja. I točno se vidi ko propada, propada čovjek, običan čovjek. Od muke i od bola, od hladnoće oko srca, čovjek drhti, a tu svoju dušu, ranjenu dušu, nikako da zagrije. U ovim svojim razmišljanjima, sjetih se momka, koji je znao naložiti vatricu kako treba, momak pred kojim drhte zvjeri.

Vi se sigurno pitate, ko je bio Ilija Šarčević?

E, lijep i skladan momak, isti onakav kakav je i krajolik iz kojeg je iznikao. To selo još živi, ali ne živi on, seli se u pamćenje i izrasta u neprocjenjivog uzora, borca za slobodu.

To selo gdje je rođen još živi, ali ne živi on.

Seli se u pamćenje i izrasta u neprocjenjivog čovjeka.

Naravno, ovog borca svi su nagrađivali, a on je mene nagrađivao, onim što zrači dobrotom. Ubijen je naš Dika, nema ga.

A, vi naročito vi, pjesnici Srpske akcije, koji težite da budete vođe, pastiri, vračevi, vi mirno gledate zlo ovog stoljeća. I protiv tog gotovo ljepljivog mraka kroz koji teče krv ljudska niste ništa učinili. Pred vašom ljubavlju drhteć i naši domaći profiteiri, i od takve ljubavi, od užasne bijede, smrti i poniženja, brane nas ljudi kakav je bio Dika.

Gdje god bio prijatelju, pogledaj malo ovaj narod, narod hrvatski. A ja momčini Iliji Šarčeviću zahvaljujem, što mi je od svog djela poklonio nešto snage, te smogoh ove riječi poredati jednu porud drugu.

Hvala ti, i počivao vječno u miru Božjem!

SUBORCI IZ D. ZOVICA

BRČKO U VRIJEME OKUPACIJE

Ratno vrijeme na našem podneblju otkriva neobične sudbine. Ljudi bačeni u neizvjesnost pokušavali su na razne načine prkositi ovom zlom vremenu i osobnom sudbinom svjedočiti o avetima, demonima smrti.

Da li će se ljudi koji su u četničkim redovima, provodili genocid nad nečujnim stanovništvom ikada zapitati koliko su polomili mladih grančica, koliko su srušili mladih života i pokosili ideala. Da li će naći sućuti za oborena gnijezda, pokidane ljubavi i pokošene kose u grobu.

Koliko bi samo malo trebalo tim ljudima, pa da budu sretni.

Tmurni oblaci rata nadvili su se i na bračni par M. i Z. Ž. iz Brčkog. Oni svjedoče o zvjerstvima Arkanove i Šešeljeve bratije, o naseljavanju Srba iz drugih krajeva, o rušenju džamija, itd...

Kako ih je zatekao početak rata, oni kažu:

– Sam početak rata dočekali smo u gradu, gdje smo imali trosoban komforan stan. Kada su srušeni mostovi, nismo mogli preći u Hrvatsku, gdje su nam ostala djeca. U prvom trenutku nismo ih shvatili da će ovako težak, prljav i dug biti ovaj rat. Čim su srušeni mostovi u grad su ušle razularene četničke skupine, koje su topovima razarale dio grada, koji se zove Kolobara. Uz razaranja, hapsili su i ubijali hrvatski i muslimanski živalj i odvodili u skladište Luke. Nas su samo Bog i sreća spasili da ne završimo tamo, gdje su ljude ubijali i bacali u Savu, dok su neke odvodili i negdje drugdje nizali svoje zločine. Nismo sigurni koliko je svega stanovništva ubijeno ali smatramo da ta brojka prelazi 5.000 ljudi. Osim toga, što su hapsili i ubijali, oni su pljačkali kuće i prodavnice vlasništvo Hrvata i Muslimana i odnosili sve što im dođe pod ruku.

O naseljavanju grada ljudima pravoslavne vjere iz drugih krajeva, ovaj bračni par kaže:

– Grad sada izgleda sablasno, a po njemu slobodno idu Srbi i njihova djeca, dok je pravih Brčaka jako malo, i uglavnom se kriju po stanovima i kućama, a žene izlaze i kupuju ono što je najdragocjenije. Srbi koji su naseljavani bili su sa strane. Najviše ih je iz Bosanskog Broda. Bilo je teško gledati kako se doseljavaju i useljavaju u tuđe stanove. U našoj zgradi na I katu spavao je glavom i bradom Željko Ražnjatović Arkan sa svojom najužom bratijom. Nisu nas maltretirali, jer mi je žena Makedonka kaže suprug i nastavlja svoju ispovijest: **O nekakvoj civilnoj vlasti u početku rata, nije se moglo govoriti, jer su se vojske često smjenjivale, (Arkanovci, Šešeljev-**

ci, Krajišnici) svojim su dolaskom uveli svoj režim, a smjenjivali dotadašnju vlast. Ja sam čitavo vrijeme proveo u stanu, jer nisam smio izaći na ulicu, gdje bi me sigurno uhapsili ili možda i ubili. Na posao ni mene ni suprugu nisu pozivali, tako da nismo imali nikakva materijalna primanja, a živjeli smo od ušteđevine.

O ljudima koji su ostali u gradu kaže:

– U gradu je ostalo jako malo inteligencije, a i ono što je ostalo raspoređivalo se na najgora poslove (čišćenje ulica, pokrivanje krovova itd...). Što se vlasti tiče ni danas nije ništa bolje, jer ne funkcionira ni jedna institucija, osim nekih službi u MUP-u i neke komisije za popis stanova.

O srpskoj vojsci kaže:

– To su tako slabi borci da ih može svako srušiti, jeste da imaju tehniku ali nemaju morala. Po njihovim razgovorima može se zaključiti da se najviše boje čeličkih boraca i zovičkih HOS-ovaca.

Želja za slobodom je prevagnula: – Cijelo smo vrijeme bili zaokupljeni mišlju da se prebacimo na slobodnu teritoriju, posebno od momenta kada smo saznali da nam je jedan sin u redovima 108. brigade. Iako, je nekoliko puta traženo da nas zamijene to nam je uspelo tek 20. 10. 1992. Iako smo sve materijalno izgubili, mi smo presretni, jer se nalazimo na slobodnoj teritoriji uz svog sina i među civilima, koji su nas prihvatili kao svoje najrođenije i čije gostoprimstvo sigurno nikada nećemo zaboraviti.

ANTO PRANJKIĆ

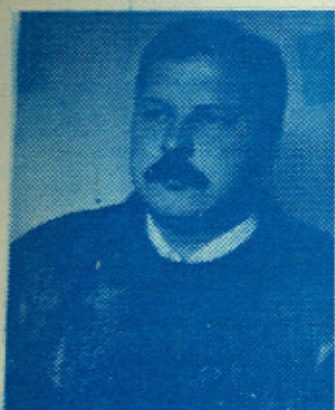

BUĐENJE

Gospodari tame i ponora
oholosti i svoje zablude
zauzeše sela i gradove
porobiše i sve popališe
zahvaljujuć svjetskim masonima
i našijem kukavnim ljudima.
Utekoše sa svojih ognjišta
napustiše zemlju pradjedovsku
pomogoše vel'kim silnicima
da porobe i da opljačkaju.
A ne znaju jadni i kukavni
samo jednom nek čovjek utekne
cijeli život morat će bježati
i sinovi i sva mu unučad
i potomstvo do devet koljena
život će im biti ko' u zeca
gostoprimstvo dugo trajat neće
a prezir će svud biti prisutan.
Bosanci ste kud god da odete
da budete i jaki i moćni
da vam nitko reć' ništa ne smije
pogledajte u oči njihove
prezira će te i mržnju vidjeti.
Pogledajte vi vaše djedove
za svojega kratkoga života
četiri su carstva sahranili
al' ognjišta nisu napustili.
Džaba vam je mijenjat imena
prezimana i svoje znakove
nego braćo mene poslušajte
pa se svojoj zemlji povratite
i za nju se vi slavno borite.
Probudite čojstvo i junaštvo
i držite do svojeg poštenja
običaja i vjere otaca
tek tad će vas drugi poštivati
i jednakog sebi vas smatrati.

STJEPAN ZEČEVIĆ

»PATRIOTIZAM IZNAD SVEGA«

Gospodina Blaža Androševića zatekli smo, kao i obično, u nekom poslu i unatoč tome što ne želi nikakav publicitet, uvjerili smo ga da je korisno da kaže par riječi za naš list. Razgovor smo obavili u njegovoj obiteljskoj kući, nedaleko od prve bojeve linije u čijoj blizini snažno odjekuju detonacije teškog topništva sa srpskih položaja.

Gsp. Androševiću, pošto ste nedavno i član općinske vlade, možete li nam reći zašto je došlo do reorganizacije vlade i da li je postignut nacionalni paritet u raspodjeli vlasti?

Reorganizaciji se pristupilo iz više razloga. Zbog potreba da se civilni život što bolje i kvalitetnije organizira, da se jasno razgraniče vojne od civilnih vlasti i da se razriješe dužnosti osobe koje su samo formalno bile u vladi a u stvari se kriju negdje po Hrvatskoj i drugim zemljama. Zato je i smanjen broj sa 11 na 6 ministarstava. Ujedno je i povećan određeni broj podministarstava, a ja obnašam dužnost zamjenika sekretara za zdravstvo, zbrinjavanje i socijalnu skrb, čime

direktno ulazim u sastav vlade. Paritet je postignut ali sada i u praksi jer svi su tu i rade svoj posao.

Koji su vaši prioritetni zadaci i čemu ćete posvetiti najveću pozornost?

Kao prvo, što bolja organiziranost civilnog zdravstva, suradnja i pomoć već postojećim dobrotvornim organizacijama kao i osnivanje novih, otvaranje javnih kuhinja, te veća briga za smještaj i zbrinjavanje izbjeglog stanovništva. Apelirao bih i ovom prilikom za što veći odziv dobrovoljnih davatelja krvi, na prikupljanju lijekova u inozemstvu i na razvijanju svijesti o zaštiti imovine odsutnog i izbjeglog pučanstva.

Pošto ste još uvijek zapovjednik satnije, zanima nas kako izlazite na kraj sa obvezama i koliko ih trenutno imate?

Na mjestu zapovjednika satnije u Boderištu ću biti sve dok budem neophodan jer obrana je najbitnija. Kao direktor ZZ »Boderište« učinio sam maksimalan napor za što kvalitetniju sjetvu i opskrbljenost trgovine. Uz to sam angažiran i u Kriznom štabu u svezi djelovanja »Caritasa« i

što boljem radu zimske službe. A na pitanje kako se snalazim, stvarno nije lako. Ali, koga nema bez njega se mora i može, to znamo svi mi koji smo ovdje ostali i dokazujemo patriotizam na djelu a ne mahanjem zastava.

Što je po vašem mišljenju razlog što je Boderište, unatoč prve linije, još uvijek pošteđeno razaranja i granatiranja?

Kao temeljni razlog je tradicionalno dobar odnos između žitelja Boderišta i Potočara, no i to se u drugim sredinama pokazalo kao zavaravanje. Ni prije rata nije pokazano bilo koji vid pretenzija prema našem selu. Zbog konfiguracije terena i poznatog nedostatka boraca na neprijateljskoj strani, a pošto se rješenja prilično naziru, čini mi se da bi mogli i do kraja ostati pošteđeni. No treba istaći i discipliniranost naših vojaka koji se nisu dali isprovocirati, a nadam se da će i ubuduće znati sačuvati živce.

Vaše prognoze o završetku rata?

Po mom mišljenju rat će ubrzo prestati ali će političko ustrojavanje BiH trajati tko zna do kada.

»POŽULI TATA«

Nešto me stegnu u dubini duše, nešto od čega ti suze krenu.

Dan za danom, smjena za smjenom. Ni sam više ne znam im broja. I svaki put ono isto u meni, ono što osjećaju svi ovi, tu oko mene. Ne znam više kako da nas nazovem, ne znam da li je pogodna riječ »čovjek«. Kada netko nosi u sebi ono što mi nosimo, onda ta riječ gubi smisao. Kažu, čovjek je pojava u prirodi najvrijednija i naj-savršenija! A koliko vrijedimo mi koji ne živimo život, nego iz dana u dan, iz smjene u smjenu, iz sata u sat nešto čekamo. Da bar znamo što? Da li normalan život ili ono što nam je sada najbliže – smrt! Onaj što stoji u mulju i blatu sa komadom gvožđa u ruci, ne liči više ni na životinju, jer i ona negdje žuri i ima neki cilj. I dok stojim ovog trena, i trunem u ovom ilovači dok mi gmizavci puze u noge, mnogi žure tamo gdje ima topline i ljubavi, svojoj obitelji. Toplina doma uz dječije osmjeh i igre, za mene je samo san. Da l' više i san, jer

se i snovi često ostvare. A da li će se meni ostvariti ono što je za druge nešto najnormalnije? Sumnjam jer zvuk koji čujem ne sluti na dobro. Ispaljenje. Granata leti, a sa njom i dah smrti. I gledam je. Stoji tu ispred mene, osluškuje ovo što se u meni događa i kezi mi se. Zove me, »gdje si, javi se«. Ipak na kraju, smiluje mi se i ostavi me za kasnije. Ostavi me, ali ne u miru, već opet u neizvjesnosti i strahu dok drhtim i čekam je da ponovo doleti. Koliko dugo i do kada će imati milosti za mene? Mogu li shvatiti ovaj osjećaj, oni, koji su sada tako sretni i bezbrižni, sa svojim sutra i sa svim onim, za mene možda i nedostiznim?! Sjećam se i grozničavo razmišljajući. Djevojčica, koja me zove tatom i zbog koje sam tu, zbog nje i njenog bezbrižnog osmjeha. Radi čega mi se sad ledi krv u žilama i gubi razum. Kad krenuh, reče mi: »požuli tata«!!! Nešto me stegnu u du-

bini duše, nešto od čega ti suze krenu. Nije joj jasno, čemu suze, kad me je toplo i nježno poljubila. Kada poraste, mama će joj sigurno reći. I reče mi da požurim. Dobro kćeri, ali gdje? Nisam mila ja taj koji se pita. Da li ću ikada više, u ovom što život se zove, čuti tvoje: »požuli tata«. Kada bih mogao, sklopio bih savez sa ovim čudom što mi se kezi svakog trena, jer od toga kćeri zavisi i tvoja sreća.

I opet se vraćam tamo gdje jesam. A u meni opet ono isto, isti onaj zvuk, isti osjećaj, isto... iz dana u dan, iz smjene u smjenu, iz sata u sat i ne znam im više broj. Isti onaj bol što kida mi dušu i guta me polako ali sigurno. Boli, jako me boli ali bi možda manje boljelo da nisam sam. Da ima tu kraj mene netko da sa njim podijelim bol, da osjetim ljubav i pažnju, koji mi možda, mogu i život da spasu. U ovoj crnoj i mukloj noći kao spas dođe vam prijatelj ili brat. Zato dodi brate i čuj vapaj moj. Vapaj otrgnut iz dubine duše onoga što ne zna više ni tko je ni što je. Da si tu, kraj mene, ne bih se plašio ove nemani, što mi se prkosno kezi. Možda i bih, ali zbog tvog prisustva nju ne bih primjećivao. Kada bi bio tu, znam da bi opet išao dan za danom, smjena za smjenom, tren za trenom, a ipak bilo bi daleko lakše.

S. D.

»SUDBINA«

Gledah jednog umirućeg
druga,

u očima suze a u srcu tuga.

Pogoden u glavu, na zemlju
je pao,

spasa mu nema, odmah sam
znao.

Bio je u rovu do moga,
bili smo u istoj smjeni,
pogodio ga je metak,
možda namjenjen meni.

I sad' svi znaci kažu:

»Šteta, dobar je bio!«

A umro je samo zato,
što je živjeti htio.

Stojimo tu, kraj odra,
ruža je još jedna pala,
dao je sve što je imao
od nas mu najveća »Hvala!«

Ratko Djedović

»MRŽNJA«

»Voljeti bližnjega svoga«,
Zapovijed je, od Boga data,
Zato što se ne vole ljudi,
sada je i došlo do rata.

Plašim se, doći će i gore,
kada se ljudi ne vole,
jer i brat bratu zlo čini,
mислеći da je jedini.

Ali nas Bog sve gleda
kažnjava ili prašta.
Imamo li pravo na ljutnju?
Kada smo radili svašta!

»Svi drugi su grijesni«
samo ja sam onaj pravi,
zaključak je svih nas bio
bilo u snu il' na javi.

Ratko Djedović

»NOVI CILJ STACIONAR«

Zbog uništenih objekata zdravstvene zaštite na oslobođenom teritoriju općine Brčko bili smo prinuđeni u izuzetno teškim uvjetima adaptirati školu na slobodnoj teritoriji za dio zdravstvenih sadržaja. Kako je neprijateljsko zrakoplovstvo uništilo sve stacionare i ambulante na području župe Zovik, u program koji ima prednost pred svim drugim, uključena je i gradnja stacionara u Zoviku.

Zahvaljujući razumijevanju zapovjednika V bojne gosp. Blaška Lovrića i članova Mjesnog ureda HVO, te prethodno stvorenim uvjetima pokreću se aktivnosti na izgradnji stacionara primjerenog ratnim uvjetima, a i mirnodopskim potrebama.

Mjesto za objekt kao i pripremni radovi, idejna skica koju je izradio ing. Hamo Jerković sa svojim suradnikom Vesnom Dušić i teh. crtačem Feridom Aranutićem, radovi na zemljištu, nanosne skele i sl. su u tijeku.

Objekt je tako projektiran da

se može dograđivati ovisno o gospodarskim mogućnostima i za nove sadržaje kao što su recimo RTG kabinet, laboratorija i sl. Dio političkog rukovodstva općine Brčko uključen je u ove aktivnosti, tu prvenstveno mislimo na gosp. predsjednika općine Matu Jurišića, te potpredsjednika Mustafu Ramića.

Očekuje se da će građani župe Zovik zaposleni u inozemstvu učiniti dodatne napore da osiguraju potrebna sredstva za gradnju pomenutog objekta.

U inicijativnom odboru za gradnju u kojem se između ostalih nalazi njegov predsjednik gen. bojnik dr. Ivan Hudolin, gosp. bojnik Blaško Lovrić i gosp. Marko Zečević, načelnik intendantske službe, te predstavnici Centralnog kriznog ureda HVO, vrše se sveobuhvatne pripreme za ubrzanu izgradnju.

Plan aktivnosti predviđa jasna zaduženja za pojedine osobe i grupe, pa bi recimo tako za medicinski dio bio zadužen general Hudolin, za organizaciju

radnih bojni gosp. Lovrić, za suradnju s Klubom Zovičana i vjerskom zajednicom i građanima u inozemstvu gosp. Anto Krnjić, Marijan Milić i Filip Ilijanić, a za nabavku opreme gosp. Marko Zečević, Stjepan Zečević i Mijo Lovrić.

U svemu tome, neizostavna će biti i pomoć dr. Slavke Nikića koji je odmah prionuo na posao, u želji da nadoknadi sve propušteno. Nadzor nad gradnjom objekta u stručnom smislu preuzeo bi ing. Hamo Jerković. Pri filijali Brčanske banke sa sjedištem u Zoviku preko računa za tu namjenu organizirala bi se novčana aktivnost i nadzor nad uporabom sredstava. Gosp. Blaž Androšević i Drago Pranjčić bili bi dužni da organiziraju preko podesne osobe knjigovodstvo objekta u izgradnji, te organizaciju skladišta i nadzor iste. Od predstavnika mjesnih ureda Maoče, Rahića, Ulica i dr. očekuje se isti stupanj suradnje na gradnji objekta koji je postignut i u gradnji bolnice.

Ovom prilikom želim istaći da je zdravstvena stanica, odnosno dom zdravlja, odnosno stacionar neophodno potreban. Gradnja zdravstvenog objekta pokazuje životne sposobnosti jednog naroda u teškim okolnostima ovakvog rata.

Kako je budućnost u smislu ratnih zbivanja potpuno neizvjesna, ovom zadatku prišlo se vrlo ozbiljno uz dugotrajne i detaljne pripreme. Početak gradnje odgodile su samo vremenske prilike tj. zima koja je u tijeku. Dio opreme već je nabavljen i uskladišten, te čeka trenutak kada će biti stavljen u uporabu.

Još jednom molimo sve građane da se uključe u ovu neobično značajnu aktivnost i svim sredstvima počev od dragovoljnog učešća u radnim bojama i izdvajanjem dijela suvišnog i trenutano neiskorištenog građevinskog materijala, pomoći u radu u stručnom smislu, te uplate novčanih sredstava, prvenstveno devizne naravi, na račun u filijali Brčanske banke u Zoviku, omogućiti što skorije završenje neophodno potrebnog objekta.

dr Ivan Hudolin
General bojnik

»ISTINSKI DOMOLJUB«

Gospodin Marijan Vučković, aps. medicine, od prvih bojevih djelovanja na području V bojne obnaša dužnost referenta sanitetske službe.

G. Z.: Odakle vi ovdje kada znamo da ste iz Gorica i da su vam tamo članovi obitelji?

– Po naređenju Stožera Saniteta 108. brčanske brigade HVO prekomandiran sam iz II u V boju, a tu ću najvjerojatnije ostati do svršetka rata. Što se tiče odvojenosti od obitelji, u poslu kojim se bavim svatko unaprijed zna što znači taj poziv i koliko ljubavi i odricanja treba da bi bili savjestan i dobar liječnik.

G. Z.: Pripadnik ste HOS-a. Za neupućene to je postrojba ekstremista i otkud vi kao liječnik tog opredjeljenja?

– Ja jesam pripadnik HOS-a i hrvatski domoljub, ali ni u kojem slučaju ekstremista. HSP odgovara mom političkom uvjerenju a biti član HOS-a znači i na djelu dokazivati patriotizam. U prilog mojoj tvrdnji je i posao koji radim, a on isključuje svaki oblik šovinizma i rasizma. Humanost je glavna odrednica liječnika i pomažem svima kojima je potrebna pomoć.

G. Z.: Jeste li već umorni i da li nalazite vremena za privatni život?

– Od ovog rata smo svi mi pomalo umorni, ali sada se o tome niti može niti smije razmišljati. Hvala Bogu, usprkos činjenici što je ovo ambulanta prve linije, naši pacijenti su uglavnom civili iz Boča i Boderišta. Prvih dana mi je bilo naporno, ali poslije, dolaskom kolege Nusreta Ramića iz Mostara (podrijetlom iz Ratkovića), i meni je puno lakše. No sada dolaskom dr. Slavke Nikića biće vremena i za privatni život, kojega u proteklo vrijeme uistinu nije bilo. Kao što su mnoge obitelji razdvojene, tako je i moja. Jedini kontakt sa nekim bio je prije 3 mjeseca,

kada me posjetio jedan od dvojice braće koji su uključeni u postrojbe VI bojne.

G. Z.: Poznato nam je da ste prvih ratnih dana imali problema sa lijekovima i drugom sanitetskom opremom. U kakvom ste položaju danas?

– Naš nezavidan položaj s početka, iz dana u dan se popravljao tako da danas možemo biti prilično zadovoljni. Raspoložemo solidnim količinama sanitetskog materijala a uz to na liniji imamo 2 terenska vozila i za sada zadovoljavamo naše potrebe.

G. Z.: I na kraju ovog razgovora, očekujete li skori svršetak rata i mirno političko rješenje?

– Što se mene osobno tiče, ja sam pesimista. Protiv sebe imamo »one« koji ne poštuju nikakve dogovore i teško je od tih i takvih ljudi očekivati da se vrate iz provalije u koju sigurno idu. No optimista sam u pogledu konačnog rješenja, jer mi smo svaki dan jači i bliži svom cilju. A taj cilj je politička ili pobjeda oružjem, te povratak na rodna ognjišta.

G. Z.
(Glas Zovika)

DAN KAO U PAKLU

Jutarnje sunce je poskidalo posteljinu od mraka sa orošenih proplanaka i razbacanih krovova podno zagonetne planine. Iako je

jutro bilo mirno, kao da se osjećao miris opasnosti koja je svoje strune razapela kroz sve pukotine razrijeđene sfere.

Nije se još dobro ni odjutrilo, kada se začuo juk sirene iz obližnjeg Rahića. Odmah se nešto steglo u grlu, srce kao da hoće da iskoči, strah se uvlači u kosti, osjećas se kao da je sve u tebi prazno i uništeno, jednostavno, osjećas se potpuno bezvrijedno. Samo što je sirena završila svoju simfoniju, pojavilo se jato onih čeličnih ptičurina sa srebrnim krilima koje kao jastrebovi kad pikiraju svoj plijen, počеше prvo da kruže, a onda se obrušavaju i istresaju svoj smrtonosni teret. Jao..! Kakva je to buka, grmljavina, lom. Tresu se prozorska stakla i pucaju, zemlja podrhtava, jauče planina. Nemoćan si da bilo što učiniš. I dok su zrakoplovi bombardiranjem raznosili kuhinju škole u Zoviku, rastragali cestu kraj Dragine trgovine, rušili minaret džamije u Rahiću i zapalili skladište, ubijali ljude... svi oni koji su se bilo gdje sklonili i oni koji su ostali zatečeni, znojili su se i molili kao Krebs iz knjige: »U naše vrijeme« od Hemingveya: »O Kriste, izbavi me odavde. Dragi Isuse, izbavi me Kriste, molim Te, molim Te, molim Te. Ako me izbaviš da ne budem ubijen, učiniću sve što kažeš. Vjerujem u Tebe i reći ću svima na svijetu da si Ti jedino što vrijedi. Molim Te, molim Te, dragi Isuse!«

I dok su se te ptičurine izgubile u pravcu zapada, sa istoka nailazi novo jato. O, Bože, zar opet? Javlja se isti osjećaj, ista grmljavina, lom, pakao. Ruše se zgrade kao da su od karata, drveća se čupaju. Dokle ovako? A kada se udalje, nastaje muk. Pipaš se jesi li ostao živ. Dolaziš polako sebi, ali ne znaš šta da radiš. Ne smiješ ni prstom da makneš, bojiš se da ćete otkriti. I kad naumiš promijeniti mjesto, kao možda je tamo sigurnije, eto ih ponovo. I tako čitav dan. U predvečerje, kada su svi mislili da je avet koja se krilila iznad naših glava, otišla, kada se narod izvlačio iz mišijih rupa, kada su Peškiranani po mrklom mraku sahranjivali svog dragog Tašu, nenadano nailazi nova eskadrila.

Zar i po mraku? O prokletinje što sjedite u utrobama tih ptica, imate li dušu? Imate li i vi djecu? Kruže iznad utrnule glave, ne znaš im namjeru. Kroz slijepljene vijuge tijela što mozak se zove, lete stihovi Tina Ujevića:

Kako je teško biti slab,
kako je teško biti sam
i biti star, a biti mlad!

I biti slab i nemoćan,
i sam bez igdje ikoga,
i nemiran i očajan...

Jedan mitraljira sprovod u Rahiću, drugi izbacuje rakete, ko zna već gdje.

Suton je ponovo prekrpio perivoje i kuće, sijena i šume. Umuklo je sve. Ni ptice se nisu kao obično oglašavale iz obližnjeg gaja. A ljudi, žene, djeca? Djeca su preko noći porasla i nekako se uozbiljila, žene su postale neobično šutljive i prestrašene, a ljudi kao prkosni i gordi. Iz svih je izbijao onaj nadljudski duh: »Možemo biti uništeni, ali nikako poraženi.«

Jozo Cvitanović

»ZEMLJA JE OVO NAŠA«

Pogledaj zemlju ovu
pogledaj vrhove sive,
okusi snagu sirovu,
s' kojom heroji žive.

Kad' crveno sunce sine,
svo je od krvi naše,
pogledaj iz daljine,
eno, slobodom maše.

Sinovi rastu u njoj,
najljepši ovoga svijeta,
i svaki dug i znoj,
vraća im zemlja sveta.

Ako je pogani budu
nama uzeti htjeli,
za ovu crnu grudu
ginut' će sinovi, smjeli!

I nikad kleknuti neće,
samo njoj srce se divi,
zanosom puni sreće
kličemo: »slobodo, živi!«

Mirko Dajdžić

»PJESMA ZOVIKU«

Da l' ste znali »delije«
fašisti iz Srbije:
»Zovik vam je u brdima stao
stoljećima, nikad nije pao.«

Tu su mnoge vojske pohodile
al' ga nikad nisu pokorile.
Naš se narod nikad ne predaje
»jao« onom tko to ne poznaje!

Mnoge vojske, same su priznale
da u boju s nama nema šale.
Selo Zovik, duša Posavine
čuva ponos naše djedovine.

Neka znaju srpski dobrovoljci
čekaju ih iz Zovika borci.
Dok je pravde, vjere, a i Boga
nećemo se bojati nikoga.

Zato »za dom« treba ratovati
i dušmane trajno otjerati.
Poručuju iz sela Zovika
hrabri momci, domovine dika.
Ilija Lovrić

»MRTVOM GRADU«

Utopiće se svi ovi dani
u sudbinu koja nas čeka.
Stanica naše mladosti
sada je pusta i daleka.

Moraću zamolit ptice
da čuvaju dio grada.
U kome se nekad voljelo
a sad se jedino strada.

U našem zlokobnom gradu
znali smo voljeti, ljubiti.
Sad lutaju neke horde
sa ciljem nekoga ubiti.

Kada bih čarobnjak bila
možda bih htjela sada,
da se isplačem u parku
našeg već mrtvog grada.

- SENA -

»BOŽJI GLAS«

Hoće li ikada doći kraj?
Hoće l' nam tko muke skratiti?
Da l' ćemo u pakao ili raj?
D li ćemo, ikad' se vratiti?

Bog je bio i biće uz nas.
I uvijek će nas pratiti.
Mračne sile, sad čujte glas,
Bog će vam kad-tad vratiti.

Oni siju smrt, siju glad i strah.
Da l' ih tko može spriječiti?
Hoće li kad doživjeti krah?
Može li tko mržnju izliječiti?

Zauvijek spriječimo taj ljudski grijeh.
Zaustavimo zlo, ljudsko stradanje.
Slušajmo veseli dječiji smijeh.
I novoga života radanje.

Boško Androšević

»ODJEK BRANITELJA«

Uskoro će izaći list »Odjek branitelja« za područje hrvatskih sela II i VI Bojne, pa ćemo imati još jedan list u ovim ratnim vremenima u općini Brčko. Tada ćete biti u mogućnosti da se potpunije upoznate sa ratnim i drugim zbivanjima u ovim selima, a za početak evo jedan dio toga:

Ratna događanja proteklih, zadnjih nedjelja obilježile su teške borbe oko slamanja srpskog koridora kroz Posavinu u području sela Krepić, Marković Polje, Gorice i Laništa. I ako, pri tome i nismo probili koridor, onda smo ih bar prisilili da svakodnevno, u svim vijestima obavještavaju i preporučuju svojim slušateljima, da je koridor, istina prohodan, ali da ipak na put kreću samo na osobnu odgovornost.

Znatnije borbe vođene su i na linijama Donjeg Rahića. Naime, agresor je i uspio da djelomice uđe na mali dio teritorije, ali tu se sigurno neće dugo zadržati. Južno od ovih položaja, na obrambenim linijama oko Dubrava, stanje je već tjednima nepromjenjeno. Nema ofanzivnijih napada niti pješачkih proboja ali zato ima povremenih granatiranja iz minobacača, tenkova i teškog topništva. Uglavnom se gađaju civilni objekti Bosanske Bijeje, Dubrava, Seonjaka i Donje Skakave.

Što se tiče ostalih zbivanja treba istaći dolazak konvoja kamiona sa humanitarnom pomoći »Caritasa«, sa oko 44 t hrane i odjeće.

Rad pozadinskih i ostalih civilnih službi odvija se skoro bez teškoća. Glavna pekara dnevno ispeče oko 1200 komada kruha od po 2 kg i sa tom količinom zadovoljavamo potrebe ovog područja. Pri tome najviše problema zadaju povremeni nestanci struje, no tada se kruh ručno mijesi.

Također funkcioniraju i javne kuhinje. Dnevno se priređuju po dva obroka, a za prvu liniju i doručak. Uobičajeni jelovnik se sastoji u ovim jelima: grah, tjestenine, krompir, riža i sl., sve sa mesom.

Mjesne ambulante u okviru Sanitetske službe, pružaju prvu liječničku pomoć ranjenim borcima, ali isto i zdravstvene usluge civilnom pučanstvu. To se uglavnom odnosi na kronične bolesnike koji dolaze na preglede, radi injekcija ili lijekova za umirenje bolova. Opskrbljenost lijekovima je zadovoljavajuća. Policija izvršava svoje svakodnevne obveze: osiguranje Zapovjedništva, kontrola prometa i otkrivanju počinitelja nekih sitnijih kriminalnih radnji. Na ovom području posluje i jedan gospodarski subjekt. Z. Z. »Poljotrg« Seonjaci radi onoliko koliko je to u ovim uvjetima moguće. U njenom sastavu posluje i nekoliko dobro snabdjevenih prodavaonica mješovite robe. Kada znamo da je žetva bila uspješna, a jesenja sjetva i pored teškoća sa gorivom i mazivom obavljena na vrijeme, onda za hranu puno ne brinemo.

Toliko za ovaj put sa područja II i VI bojne!

Romeo Knežević

Gospodarstvo i oko njega

»GTO – ŠTO JE TO?«

U ove teške ratne dane, na slobodnoj teritoriji, u izvanrednim uvjetima, kao pouzdana podrška našim osloboditeljima, funkcionira i djeluje gospodarstvo općine Brčko.

U okviru resora gospodarstva, pri skupštini općine Brčko, organizirana je oblast trgovine, a u sklopu iste djeluje Gospodarska Trgovina Općine ili GTO skraćeno.

Osnovni cilj ove radne organizacije je povezivanje poljoprivrednih i drugih proizvođača sa domaćim i stranim tržištem. Zadatak GTO-a je također i stvaranje što boljih uvjeta za poljoprivredu i drugu proizvodnju na slobodnoj teritoriji, kroz nabavke potrebnih repro-materijala, otkup proizvedenih proizvoda i njihov plasman na domaće i inozemno tržište. Pored ovoga GTO igra i značajnu ulogu u opskrbi naših oružanih postrojbi te civilnog pučanstva.

GTO trenutno zapošljava tridesetak izvršitelja, a pored prodajnih objekata ima i svoja predstavništva u Zagrebu, Splitu, Županji, Srebreniku, Tuzli i drugim mjestima. Asortiman roba zadovoljava oko 50.000 žitelja slobodne brčanske općine, a za ove rante (ne)prilike ponuda je više nego dobra.

Prehrambenih proizvoda i sredstava za osobnu higijenu ima u dovoljnim količinama, tako da se ne treba bojati oskudice.

Glavna preokupacija ove organizacije je izvoz trešnje, višnje, šljive, ljekobilja, povrća i kože u republiku Hrvatsku i Sloveniju.

Pored otkupa i izvoza, ova organizacija veoma uspješno nabavlja sjemensku robu, herbicide, gnojiva, goriva i maziva, te rezervne dijelove...

Dakle, posebno dobru suradnju ova organizacija ima sa individualnim sektorom i zemljoradničkim zadrugama širom naše općine. O tome, kao i o poslovnim rezultatima, narednim planovima, biće više riječi nekom drugom prilikom.

Pripremio:

Nedžmudin Avdičević

»I KAŽU DA BOŽIĆ JE BIO«

Krećem se kroz vrijeme i prostor i brojim ga dok prolazim kroz njega. Hođ moj što život se zove. I ne samo da ja imam svoju stazu kroz vrijeme i prostor, nego svi mi, ovi stvorovi, što ljudi se zovemo, hodimo stazom neizvjesnosti, gorčine i nade. A ova moja bijedna staza je posuta bodljama i trnjem, krvlju i bolom, suzama i jaukom. Bijedna je i jedna što prolazi kroz pojavu koja rat se zove. Često, gotovo stalno, gubim se u vremenju, ali sada u prostoru nikada. Sam mi prostor ne da da se izgubim, da ne vidim ovo oko sebe, sivilo i jad. Tako je i sada. Oslanjam se još samo na oči i vid njihov. Gledam dok zima prolazi i slušam kad kažu da Božić je bio. Za mene to je bio samo datum, oznaka do kog broja dođoh idući stazom svojom. To nije više što nekada bi. Sada za mene postoji samo rat, rov, patnja i trnje po kojem hodim. Za mene više radosti nema jer ne vidim kraj bodljikavoj stazi i ne bih rekao da će presahnuti izvor bola, suza i patnje. i dalje čujem da bilo je ono, što je prije samo jedno ljeto u meni budilo radost, polet i životnu snagu. Da, kažu da bio je Božić.

Znam da se smijete zbog ovoga, za vas to možda i jeste smiješno, ali za mene to je zbilja, svakodnevnica, život... Moj Božić je sada topla soba, komad kruha i sve rjeđi dječiji osmjeh, koji se sve više pretvara u plač i jauk. A ipak, mogu razumjeti i vas. Vas koji se sada smijete, jer još uvijek se sjećam da sam se i ja smijao onima koji su vapili za srećom. Mislio sam da pomoći im ne mogu, ali tek sada, kad moja staza ide kroz prostor rata, vidim da sam ipak mogao. Ali sada je kasno. No tek sada shvaćam. Sreća je nešto kao sunce, stoji i posmatra kako se mi okrećemo oko nje. Nešto kao kolo koje se zaista okreće, i evo sada smo baš mi na toj zlosretnoj, tamnoj strani. I zato, neka znaju svi oni koji se sada smiju, da će i oni doći na red, pa neka me se bar tada, u svom bolu sjete.

I dok pišem sve ovo, pitam se zašto? Ionako drugima nije ni bitno sve ovo u meni i oko mene. Ne razumiju, niti se trude da razumiju. Unatoč tome što ne vjerujem, nešto me tjera da kažem. Učinite, dok još nije kasno, ono što ja nisam nekada. Pomozite onom što vapije za trenutkom sreće. Pa eto, ja rekoh i odoh jer moram da nastavim svoj put, po trnju i krvlju. A vi, što se smijete negdje daleko, ako imate savjesti, kako želite!!!

Svjetlana Djedović

»RATNI PROFITERI«

Po Charlesu Darwinu, ljudi su vrsta na najvišem stupnju razvoja. Po Bibliji, čovjek je jedini kome je Bog podario razum i sve ono što ostala živa bića nemaju. A ipak, i pored svega oni se međusobno razlikuju. Bojom kože, tjelesnim izgledom i u mnogočemu drugome. Netko ima jedne, a netko sasvim suprotne sklonosti. Ima i vjernika i ateista, poštenih i lopova, umjetnika a i barbara. Jedni su nepismeni, a drugi učeni. Neki uživaju u dobroj knjizi i filmu, dok drugi traže spas i utjehu u alkoholu i sličnim porocima. Jedni vole ovo, drugi ono i tako u beskraj...

Ratno je doba i prave vrijednosti su potisnute u zapećak. Jednostavno su gurnute i bačene u drugi plan, kao da i poslije svih ovih užasa ne želimo živjeti. Kao da se nad nama nadvila totalna kataklizma, a ne najprimitivniji oblik destrukcije – rat, koji će kad-tad morati prestati.

Možda bi sve i mogli razumjeti, da smo svi isti. Različitost je tu među nama, i htjeli mi to ili ne, moramo se prihvatiti. Priroda je prema nekima bila izdašna, a neke je prilično uskratila. U nekih preovlađuju vrline, u drugih mane. Među nama žive i strašljivi ali i pretjerano hrabri. Ima i onih koji koriste srce umjesto razuma, instinkt umjesto emocija, koji zaboravljaju da su razumna bića i čine ono što nikada ranije ne bi.

Od bezbroj dilema, koje pritiskaju svakog ponaosob, najveća je ona: kako se ponašati u svemu ovome? Kako pružiti najviše od sebe, a da od toga svi osjete korist? Svaki pojedinac, selo, narod, zemlja...

Da li smo izabrali baš najbolji put do toga cilja? Možda bi mogli i više učiniti, a možda i ne? Gdje su granice naših mogućnosti i da

li smo od njih daleko? Vrijedi li se obazirati na neukusne i neumjesne primjedbe: kritizera, klevetnika i anarhista? Može li se iz ovog košmara izaći svijetla obraza, mirne savjesti i čiste duše? Kako zadovoljiti čak i one, koji zjurado uživaju da budu vječita oporba, unatoč ograničenim duhovnim sposobnostima?! I tako, u nedogled. Previše pitanja kojima tražimo odgovor. Pitanja, koja su sastavni dio življenja, našeg nezavidnog položaja..., kaosa!?

I nakon svega, valjda je svima jasno da ima i »onih« koji su preokupirani mišlju: kako najbržim putem do granice, koji je najlakši način da se oslobodi svih odgovornosti i obaveza, ili pak, prigrabi za sebe najviše koristi. Priznajemo da su to sve normalna ljudska razmišljanja. Slabosti i mane uzrokovane strahom, neizvjesnošću ovog tragičnog vremena i borbom za samoodržanje, za goli opstanak...

U svemu tome pak, najbolnije zvuči istina da među nama ima »ratnih profitera«. Osoba koje bezobzirno gaze sve naše ideale o pravdi, poštenju i općem interesu. Koliko je samo poniznosti, strpljivosti, demagogije i vremena trebalo da takvi pokažu svoje pravo lice. Zašto novac ima takvu moć??? Koliko malo je potrebno od vrha do provalije! Kako se ljudi jeftino prodaju! Može li se oprostiti »onima« koji su bili glasnogovornici demokracije i domoljublja?

Da, može se oprostiti ali ne smije zaboraviti!!! Ne radi nas, već radi palih žrtava, radi potomaka i budućnosti u koju toliko vjerujemo i zbog koje smo još uvijek tu.

»BAJINI SINOV«

Događaji na tlu Bosne i Hercegovine otkrivaju neobične sudbine. Ljudi koji se bore u redovima branitelja, gledajući po jedinicama, često stoje rame uz rame sa nekim od rođaka ili prijatelja.

Ali naći ćemo i formacije u kojima se bori i po nekoliko braće.

U redovima V bojne nalaze se, između ostalih i četiri brata: Anto, Mirko, Josip i Ilija Zečević. I umjesto Slovenije, Austrije i Njemačke gdje su prije rata često radili i boravili, ova četiri momka stavila su svoje živote na raspolaganje majci Bosni i svom rodnom kraju. Prkoseći zlu, stali su na branik domovine pozivajući sve da im se pridruže.

A majka Kaja puna ponosa i vjere, vidjevši kakve je sinove rodila, vratila se iz inozemstva da bi bila uz njih i pomagala im. Teško je od njih izabrati nekoga, koji je ispred ostalih, jer sva četvorica dišu jednim srcem.

Krenućemo od najmlađeg Ilije. Počeo je kao dobrovoljac na Dubravicama onog trenutka kada se crni demon spustio na ovo područje, uvlačeći i ovo malo selo u višemjesečni, prljavi rat. Koliko je taj momak propatio noseći svoju pušku u ruci, svjedoče njegovi suborci.

Josip je također tu, od prvog dana. Od

prvog ispaljenog metka je prkosio neprijatelju. Savjesno i disciplinirano je izvršavao zadatke, zbog čega je i uvršten u vojnu policiju. Zaslužen je dobio oznaku policajca i tu dužnost obavlja i danas. A kada nije na dužnosti, svojom gitarom zabavlja druge i olakšava borcima ove teške dane.

Mirko je svoj doprinos iskazivao na razne načine. Njegova odgovornost je uvijek bila na visini, a trenutno je zadužen za održavanje i komuniciranje boraca sa prve linije i Zapovjedništva.

A najstariji Anto, priča je za sebe. Tko je njega mogao zaustaviti da ne ide u Dubravice, tada kada je bilo najgore. Unatoč uvjerenju da nije potrebno da sva braća budu zajedno, on je išao. Ne samo da bi demantirao sumnje u njegov patriotizam, nego da bi svima dokazao da se ljubav prema domu bolje iskazuje na bojnopolju, u rovu... I tako, sa svoja tri brata stvara mit o našim bojovnicima, i vraća nadu te uljepšava dane svojoj već starijoj majci.

Doći će vrijeme, kada će doći ljudi puni deviza, ali nikada neće moći zasjeniti zlatno srce sinova, ponosne majke.

A. P.

MOJ JEDINI ZAVIČAJ

Volim Štrepcce, naše šume
volim rodni kraj
moga oca, moje majke
i moj zavičaj.

Ponosan sam što sam rođen,
što u njemu živim
i u ovo teško vrijeme
opet mu se divim.

Još svijetli punim sjajem
na suncu se blista,
još izvori stari teku,
voda im je čista.

A na brdu iznad sela,
kao vita jela
još uspravna i ponosna
naša je kapela.

Kuće naše sve čuvamo,
nećemo ih nikom dati,
hrvatske su uvijek bile,
a takve će i ostati.

U očima ovih ljudi
i sad vidim isti sjaj,
napustiti nikad neće
prelijepi ovaj kraj.

Petar Nikolić

»HOĆU DA ŽIVIM«

Hoću da živim sretno
u ovom ludom košmaru rata.
Gdje pada svakoga dana
po stotinu teških granata.

Hoću da živim mirno
ko' svaki čovjek drugi.
Što u svom toplom domu
dječicu grli i ljubi.

Hoću da živim još...
i poslije ovog svega.
A nema koga da pitam:
zašto nam sve to treba?

Želim za sutra bolje
da zaboravim sve nevolje.
Da pitam svoga dalekog brata:
Je l' sestra živa, plaši l' se rata.

Odgovor već dugo tražim
kamo sve ovo vodi?
Da li toj nekoj »našoj«
u krvi satkanj slobodi.

Ja hoću da živim ovdje
tu, gdje mi i djed strada,
na zemlji predaka mojih
gdje mi se i sin živjeti nada.

Marko Bonić